

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

2015

Jitka Kozmanová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Jitka Kozmanová

Edukativně stimulační skupiny dětí předškolního věku

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla použita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum 27. 3. 2015

.....

podpis

Ráda bych vyjádřila poděkování vedoucí bakalářské práce za rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

Rovněž bych chtěla poděkovat rodině za podporu při tvorbě práce.

.....

podpis

Obsah

Úvod	5
I. Teoretická část.....	6
1 Současné předškolní vzdělávání v ČR.....	6
2 Edukativně stimulační skupiny a jejich místo v předškolním vzdělávání	8
3 Oblasti práce v edukativně stimulačních skupinách	10
3.1 Hrubá a jemná motorika	10
3.2 Grafomotorika.....	11
3.3 Zrakové vnímání	14
3.4 Prostorová orientace	15
3.5 Sluchové vnímání	16
3.6 Matematické představy	17
3.7 Řeč	18
4 Školní připravenost a zralost dítěte předškolního věku	22
4.1 Školní připravenost	22
4.2 Školní zralost	23
5 Vstup dítěte do základní školy.....	25
II. Praktická část	27
6 Materiál S kašpárkem do školy.....	29
7 Zhodnocení ukázkové lekce.....	42
Závěr.....	46
Seznam použité literatury a pramenů	47
Seznam příloh	
Anotace	

Úvod

Učení nás provází po celou dobu našeho života a dodává nám nové zkušenosti, a poznatky. V každé etapě našeho života má učení jinou formu podoby. Od okamžiku, kdy se dítě ocitne na světě, musí se začít učit, a tak je to až do konce našeho života. Učení nás provází na každém kroku, a proto je dobré si v učení najít pozitivum. V předškolním období se děti velmi rády učí a poznávají, a tak je snadné jim předávat nové zkušenosti. Edukativně stimulační skupiny jsou dobrovolnou aktivitou pro děti a jejich rodiče. Záměrem těchto skupin je příprava na vstup do základního vzdělávání, zhodnocení si toho, co dítě zvládá a nezvládá, zda je připravené pro vstup na základní školu.

S edukativně stimulačními skupinami jsme začali pracovat před rokem. Do činnosti jsme byli zaučeni kolegyní, a také jsem absolvovali kurz zaměřený na práci v edukativně stimulačních skupinách v pedagogicko-psychologické poradně v Brně. V edukativně stimulačních skupinách u nás v mateřské škole pracujeme podle programu Jiřiny Bednářové a Vlasty Šmardové. Téma bakalářské práce jsme si zvolili také proto, abychom si rozšířili znalosti v přípravě dětí na vstup do základních škol. Cílem bakalářské práce je zpracování jak teoretických tak i praktických poznatků a ukázek pro práci učitele mateřské školy v edukativně stimulačních skupinách.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Cílem teoretické části je seznámit čtenáře se současným předškolním vzděláváním v České republice, s problematikou v edukativně stimulačních skupin, dále se školní připraveností a zralostí a vstupem dítěte do základní školy. Jednotlivé kapitoly, které se věnují činnostem podporující schopnosti, naučit se číst, psát a počítat. První kapitola se věnuje jemné motorice a grafomotorice. Popisuje, jak připravit dítě na psaní, jak rozcvičit ruku a jaký je správný úchop psacího náčiní. Další kapitoly se zaměřují na zrakové vnímání, prostorovou orientaci, sluchové vnímání, matematické představy a řeč. Obsahem kapitol jsou informace o nejrůznějších aktivitách a možnostech, které by dítě předškolního věku mělo zvládat.

Cílem praktické části je vytvoření edukačního materiálu prakticky využitelného při realizaci edukativně stimulačních skupin v předškolním vzdělávání a následné vyhodnocení ukázkové lekce. Praktická část obsahuje podrobný přehled námětů pro práci v edukativně stimulačních skupinách a ukázkou vybrané lekce. Náměty jsou systematicky uspořádány a zahrnují všechny zmíněné vzdělávací oblasti v teoretické části. V závěru praktické části jsou zhodnoceny konkretizované výstupy a cíl ukázkové lekce.

I. Teoretická část

V teoretické části se věnujeme představení edukativně stimulačních skupin (dále ESS), popisujeme, čím se zabývají, jaký je průběh práce ve skupinách a pro koho jsou určeny. Podrobněji se zabýváme jednotlivými oblastmi vzdělávání dětí předškolního věku, také se věnujeme školní připravenosti a zralosti a vstupu dítěte do základní školy.

1 Současné předškolní vzdělávání v ČR

Předškolní vzdělávání v České republice (dále ČR) je zajišťováno zejména mateřskými školami (dále MŠ). Typ předškolního vzdělávání se výrazně odlišuje od vzdělávání základního - zejména způsobem vyučováním. Předškolní vzdělávání se snaží žáka zaujmout a formou hry jej vést k získávání zkušeností a nových informací.

„Předškolní vzdělávání je organizována zpravidla pro děti ve věku od tří do šesti (sedmi) let. Přednostně jsou však přijímány děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky.“ (RVP PV, 2004, s. 5) „Předškolní vzdělávání doplňuje rodinnou výchovu, vytváří dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji, poskytuje dítěti odbornou péči, usnadňuje jeho další životní i vzdělávací cestu.“ (Šmelová, 2012, s. 250)

Předškolní vzdělávání je v ČR nepovinné. Poskytují je mateřské školy, speciálních mateřské školy, přípravný stupeň pomocné školy, přípravný ročník základní speciální školy a zvláštní školy i přípravné třídy. Výchova v tomto věku se zaměřuje na uspokojení přirozených potřeb dítěte a rozvoj jeho osobnosti. Je rozvíjen tělesný, psychický i sociální vývoj dětí. Předškolní vzdělávání představuje začínající institucionální vzdělávání a je předpokladem pro pozdější vzdělávání. (Průcha, 2003, s. 186)

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání doplněno (dále RVP PV) je závazný pedagogickým dokumentem, který stanovuje požadavky na předškolní výchovu a vzdělání. Od roku 2007 je závazný pro předškolní vzdělávání. Stanovuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. RVP PV je závazný pro předškolní vzdělávání v mateřských školách, v mateřských školách s programem upraveným podle speciálních potřeb dětí a v přípravných třídách základních škol. (Šmelová, 2012, s. 250) Rámcový program tvoří rámec pro vytváření školních vzdělávacích programů, podle nich se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách. Rámcové i školní vzdělávací programy (dále ŠVP) jsou veřejnými dokumenty.

Obsah předškolního vzdělávání podle RVP PV je uspořádán do pěti interakčních oblastí: Dítě a jeho tělo, Dítě a psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost a Dítě a svět. Jednotlivé oblasti mají vymezený záměr, specifické cíle, hlavní činnosti a příležitosti, které by mělo předškolní vzdělávání nabízet. Obsah předškolního vzdělávání RVP PV je pojat komplexně, integrovaně a rámcově. (Šmelová, 2004, s. 112)

Současné předškolní vzdělání je v souladu s novými principy kurikulární politiky zformulovanými v Bílé knize (2001) a v ČR a zakotvenými v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních - státní a školní. Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují pouze jednotlivé RVP, které vymezují rámce vzdělávání pro jednotlivé etapy. Školní úroveň vystihují ŠVP, které si škola vytváří sama a jsou v souladu s RVP. (RVP PV, 2004, s. 3)

2 Edukativně stimulační skupiny a jejich místo v předškolním vzdělávání

Jedná se o vzdělávací skupiny, které rozvíjejí činnosti žáků předškolního věku. Vedou žáky k získání důležitých schopností potřebných při pokračování ve vzdělávání na základní škole. ESS jsou zřizovány v mateřských školách, v základních školách a pedagogicko - psychologických poradnách (dále PPP) pro děti předškolního věku. Do těchto skupin se nejčastěji přihlašují děti předškolní a děti s odkladem školní docházky. Program ESS je zcela dobrovolný, někteří rodiče o ně mají zájem z vlastní iniciativy nebo je navštěvují na základě doporučení pedagoga MŠ či vyjádření PPP. Podnětem pro zapojení dítěte do ESS je často vypracování pedagogické diagnostiky. Vždy je nejdůležitější rozhodnutí rodičů.

Program edukativně stimulačních skupin obsahuje 10 lekcí. V lekcích se snažíme procvičit všechny vzdělávací oblasti. Činnosti se střídají a navazují na sebe. Doba trvání lekce je obvykle 45 minut. Dle doporučení je vhodné mít ve skupině šest až osm dětí. Výuka probíhá hravou formou, snažíme se děti zaujmout a především v nich vyvolat touhu po poznání a učení. Stěžejním cílem je, co nejlépe děti připravit na vstup do základní školy a zvládnutí trivია. (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 3)

„Skupiny jsou založené na spolupráci pedagoga s rodiči a dětmi, je velmi důležité, aby na lekcích edukativně stimulačních skupin byl vždy přítomen jeden z rodičů, nejlépe ten, který se s dítětem bude připravovat do školy.

Přítomnost rodiče je důležitá z těchto důvodů:

- *Rodič získává systém podnětů pro práci s dítětem, náplň lekcí je radou, inspirací a motivací.*
- *Rodič má tu možnost vidět své dítě při spolupráci s jinou dospělou osobou a kolektivem dětí.*
- *Vytváří reálnější náhled na schopnosti dítěte, co zvládá, čemu je zapotřebí se věnovat.*
- *Významná je i příležitost naučit se s dítětem lépe komunikovat a spolupracovat. Rodič se učí sledovat dítě, podporovat je při práci, osnovat dílčí zdařilé kroky a volit vhodnou motivaci.*

- *Dětem bojácným, úzkostným, s adaptačními problémy přítomnost rodiče usnadňuje zvykat si na nové lidi, situace a zajišťuje jim pocit bezpečí.*
- *Rodič má možnost konzultace s odborníkem, může se na něj obrátit o radu nebo pomoc v situacích, kdy si není jistý. Tak lze předcházet chybným návykům.*

Program umožňuje zahájit včas stimulaci nevyzrálých či oslabených funkcí. Tímto se významně můžeme podílet na prevenci školního neúspěchu a jeho nepříznivých důsledků na vývoj osobnosti dítěte.“ (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 3)

Jak jsme se již zmínili pro práci v ESS je důležitá spolupráce učitele (školy) a rodiče. Při první lekci rodičům vysvětlíme, jaká je jejich úloha ve skupinách, stanovíme si pravidla naší spolupráce. U většiny rodičů sledujeme zájem o práci s dítětem a snahu vytvářet dětem stimulační prostředí. Občas se najdou i rodiče, kteří nerespektují pravidla ESS. Narušují nám průběh lekce telefonováním, pozdními příchody či neplnění požadovaných úkolů. Takže vytvoření pozitivní spolupráce s rodiči je někdy velmi obtížné a vyžaduje trpělivost a přiměřenou komunikaci.

ESS s využitím materiálu Jiřiny Bednářové a Vlasty Šmardové může vykonávat jedinec, který absolvuje jejich vzdělávací kurz s názvem ESS pro děti předškolního věku. Kurz je určen zejména pro pedagogy mateřských a základních škol. Do programu ESS se v současnosti zapojují jak mateřské školy, tak školy základní a umožňují tak prostřednictvím programu ESS, budoucím žákům prvních ročníků klidnější a úspěšnější vstup do základní školy (dále ZŠ).

Z důvodu rozsahu této části se jednotlivým oblastem rozvoje v rámci ESS budeme věnovat v samostatné kapitole.

3 Oblasti práce v edukativně stimulačních skupinách

Při popisu oblastí ESS jsme vycházeli z rozdělení oblastí dle Jiřiny Bednářové a Vlasty Šmardové. V ESS se věnujeme rozvoji celkem sedmi oblastí (hrubá a jemná motorika, grafomotorika, zrakové vnímání, prostorová orientace, sluchové vnímání, matematické představy a řeč). Schopnosti, které jsou součástí oblastí v ESS, nalezneme v RVP PV v oblastech: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost.

3.1 Hrubá a jemná motorika

Pro předškolní období je typické výraznými změnami tělesných proporcí. V tomto období probíhá výrazný růst, mění se zejména trup, hlava a končetiny. Kolem věku šesti let se dokončuje osifikace záprstních kůstek, která je důležitá pro další rozvoj jemné motoriky. Před nástupem do základní školy dojde k vyvážení rozvoje, jak tělesné, tak duševní stránky jednice. Vývoj motoriky je také dán rozvojem mozku, který působí jak na vývoj psychiky, tak i pohybu. Předškolní období je typické zdokonalováním a zlepšováním pohybů, jednotlivé úkony se postupně automatizují. Koncem tohoto období děti zpravidla zvládají provádět koordinačně náročnější úkony. (Plevová, 2012, s. 51 – 54)

S rozvojem jemné motoriky souvisí též rozvoj hrubé motoriky, která by měla být dostatečně rozvinutá. Hrubá motorika zahrnuje pohyby celého těla. U dětí v předškolním věku hrubou motoriku můžeme posilovat zejména při běhu, chůzi, poskocích, pohybových hrách. Tělesné aktivity dítěti umožňují se zapojovat do společných činností s dalšími jednici. Dítě prostřednictvím jakéhokoli pohybu rozvíjí buď jemnou, nebo hrubou motoriku. To jak je dítě aktivní, souvisí s dalším rozvojem. Děti, které jsou méně obratné či zručné, obvykle nevyhledávají činnosti, které by se jim nedařily. V předškolním věku dětí spontánně rozvíjí jak hrubou, tak jemnou motoriku. Jemnou motoriku rozvíjí běžnými činnostmi například při hrách se stavebnicemi, puzzlemi, mozaikami, navlékání korálek, třídění. Činnostmi zaměřenými na rukodělnou činnost děti posilují a zdokonalují svaly rukou. Hrubá motorika je posilována v rámci tělovýchovných chvil, hudebně pohybových činností a také při pobytu venku. (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 6)

Prostřednictvím edukativně stimulačních skupin u dětí rozvíjíme zejména jemnou motoriku a grafomotoriku. Při rozvoji jemné motoriky - nácvičku psaní je vhodné znát lateralitu jednice. Velký význam pro nás má lateralita ruky, ale neměli bychom opomíjet také lateralitu nohy či oka. *„Pro psaní a čtení je důležitá především lateralita ruky a oka. Lateralizace je pozvolný proces. V prvních měsících a letech života se ve vývoji dítěte střídají období více symetrického či asymetrického užívání rukou. To trvá obvykle do čtyř let. Ve*

čtyřech letech většina dětí začíná užívat jednu ruku přednostně jako obratnější. V pěti - sedmi letech se lateralita horních končetin se začíná zřetelně projevat a vyhraňovat, plně se ustaluje až v deseti až jedenácti letech.“ (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 6)

Lateralitu u dětí můžeme pozorovat a vyhodnocovat v rámci mateřské školy, ale podrobnými zkouškami laterality se zabývá PPP. Nejčastěji si pedagogové vedou záznamy o lateralitě ruky. Píší si, kterou rukou dítě pracuje spontánně, kterou drží lžici, tužku. Vhodné je pozorovat také úchop tužky, tlak na tužku a celkový pohyb ruky. Lateralitu oka můžeme zjišťovat tak, že se dítě dívá do krasohledu, klíčové dírky. Dominanci nohou pozorujeme zase u pohybových činností odraz z místa, kopání do míče, stoj na jedné noze.

3.2 Grafomotorika

„Grafomotorika je cizí slovo, které nemá jednoslovný český ekvivalent – označuje pohyby nutné pro psaní.“ (Kutálková, 2014, s. 117) U předškolního dítěte se grafomotorika rozvíjí v závislosti na mnoha psychomotorických funkcích. Vliv na ni má mentální vyspělost dítěte, zrakové a prostorové vnímání, lateralita, paměť, pozornost, významný vliv má úroveň jemné a hrubé motoriky. (Bednářová, Šmardová, 2001, s. 13) Vhodné je postupné rozvíjení způsobilosti ke zvládnání zprvu malých úkolů s omezenou odpovědností a samostatností až po stupňování obtížnosti úkolů s velkou samostatností. (Looseová, Piekertová, 2001, s. 31)

Tímto postupem děti učíme zvládat větší zátěž a vedeme je k dosahování cílů. U cvičení je taky důležitá motivace. Ta by měla být různorodá, vycházíme ze zájmů dětí a snažíme se je povzbudit ke tvořivosti a pocitu radosti ze splněných úkolů. Veškeré úkoly v rámci ESS jsou seřazeny od jednodušších ke složitějším. Dbáme na postupné osvojování grafomotorických dovedností, aby děti úkoly zvládly a motivovaly je tak k dalším úspěchům.

Grafomotorický vývoj

Grafomotorický vývoj souvisí s vývojem dětské kresby. Prvními grafickými pokusy jsou zpravidla spontánní tahy – čáry. Prvními tvary, které dítě črtá, bývají obvykle obloukovité konvexní tvary v různých směrech. (Mlčáková, 2009, s. 31)

Tříleté je dítě schopné dělat čáry, body, pohyb je relativně koordinovaný. Prvotní kresba začíná mít určitý význam, dítě se snaží napodobovat jevy, které jej zaujaly.

Čtyřleté dítě svoji kresbu tematicky zaměřuje, nejčastěji na člověka. Kreslí z představy, to co se mu líbí a k čemu má kladný vztah. Kresba má základní podobu s hlavními znaky. (Pugnerová, 2012, s. 108)

Období mezi pátým a šestým rokem věku bývá označováno jako období realistické kresby. V kresbě se objevuje více detailů, zpřesňují se proporce, také bývá rozlišováno pohlaví a postava má zpravidla oblečení. Lineární kresba je doplněna o dvojdimenzionální prvky. (Mlčáková, 2009, s. 32)

Postupným zdokonalováním a cvičením dítě zvládá napodobovat geometrické tvary, které jsou obvykle součástí testů školní zralosti. (Pugnerová, 2012, s. 108)

Nácvik písma

Před nástupem do ZŠ by si děti měly osvojit základní tvary psaní. Než zahájíme samotný nácvik je dobré si tvar vyzkoušet prstem ve vzduchu a vždy začínáme od velkého formátu, který dle schopností dítěte postupně zmenšujeme. Psaní začínáme od tvaru kruhu, který je jednoduchý a vychází z krouživého pohybu rukou. Kruhový tvar nemusí být přesný, jde nám spíše o rytmický pohyb ruky a plynulou linii psacího náčiní. (Klenková, 2014, s. 122 – 123)

Krouživým pohybem tedy kreslíme kružnice, protažením kružnice vznikají ovály, které mohou být levotočivé a pravotočivé. Při pozvolném pohybu ruky z oválů vznikají dolní či horní kličky. Výsledkem zúžením kličky jsou oblouky, které dělíme na horní a dolní. Změnou sklonu oblouků se mění jejich tvar a vznikají horní a dolní zátrhy. (Mlčáková, 2009, s. 15. – 17.)

Podobně systematicky vedeme děti v rámci ESS k rozvoji jejich grafomotorických dovedností. Nejdříve žáky učíme uvolnit ruku pomocí říkanek, jednoduchých cvičení a pak postupujeme k nácviku držení tužky a sezení při psaní. Až poté s žáky pracujeme s pracovními listy a učíme se vést tužku dle předlohy, později píšeme bez tištěné opory. V pracovních listech s dětmi procvičujeme také vizuomotoriku. *„Aby dítě mohlo kreslit a později psát, musí být schopno souhry mezi okem a rukou – vizuomotorická koordinace. Snažíme se dítě vést k plynulému, nepřerušovanému pohybu, přesnost čáry není důležitá, potřebná je plynulost.“* (Bednářová, Šmardová, 2011, s. 21)

V souvislosti s vizuomotorikou podporujeme správnou směrovost psacího pohybu, zleva doprava. Již při prvních pokusech o psaní si jedinec vytváří návyky, proto je třeba se věnovat návykům psaní již v předškolním věku. Freeman zjistil, že nejpřirozenějším pohybem pro přítlakové čáry (shora dolů) je pohyb ve směru k sobě. (Synek, 1974) Svaly se rychleji smršťují, než roztahují. Čáry, které jsou vedené vzhůru a směrem od těla jsou pomalejší, kdežto čáry vedené dolů k tělu jsou rychlejší a s přítlakem. (Penc, 1966.) Na pohybu ruky při

psaní se podílí pohyby prstů, záprstí, zápěstí, předloktí i paže. Pokud jsou některé pohyby nekoordinované, dochází ke snížení kvality a rychlosti písma. (Mlčáková, 2009, s. 20 – 21)

Při práci v ESS máme tu možnost pozorovat práci rodičů a dětí. Musíme říci, že málokterý rodič umí dítěti vysvětlit, jak držet tužku, jak má mít nakloněný list papíru či jak má dítě sedět. Takže neopomínejme činnosti, které můžeme brát jako samozřejmé, a rodičům sdělujeme všechny jevy, na které se mají zaměřit. Dobré je grafomotorickým cvičením lekci zahájit, protože u psaní se děti musí hodně koncentrovat na práci, což je pro ně značně náročné.

Úchop tužky

Začínáme uvolněním ruky, při cvičení využíváme jednoduchých říkanek. Po krátkém rozcvičení trénujeme úchop tužky, protože správné držení psacího náčiní je velice důležité pro pokračování v rozvoji grafomotorických schopností. Správné držení psacího náčiní nejprve sledujeme, necháme děti, aby psací náčiní samy uchopily. Poté jim správné držení tužky upravíme. *Ideální je „špetkový úchop, kdy tužka leží na posledním článku prostředníku, seshora ji přidržuje bříško palce a ukazováku. Ruka a prsty jsou uvolněné, nesvírají tužku křečovitě, ukazovák není prohnutý.“* (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 7)

Správný špetkový úchop někteří žáci ve skupinách zvládají, někteří se správným úchopem psacího náčiní mají problém a úchop si musí zafixovat. Dbáme na to, aby tužku příliš netlačili, nedrželi ji křečovitě a psali uvolněně. Vlivem nesprávného držení psacího náčiní se u dětí mohou vyskytnout grafomotorické obtíže. Může jít například o tlak v písmu, který může komplikovat další rozvoj psaní. Mohou se projevit obtíže v úměrnosti písma, které se snažíme předcházet pomocí liniatury předtištěné na podložce, nebo může jít i nevhodný sklon písma, který může vznikat nesprávným sezením, nevhodným psacím náčiním nebo nesprávným poměrem výšky lavice a židle, ale i problémem ve fyziologii ruky. (Mlčáková, 2009, s. 27 – 29.)

U dětí si můžeme všimnout jak grafomotorických obtíží, tak také nesprávných úchopů psacího náčiní. Za správný úchop považujeme úchop špetkový. Pokud se u dětí vyskytnou úchopy odlišné, je důležité se věnovat jejich nápravě. Mezi základní úchopy nesprávného držení řadíme například úchop hrstičkový, špetkový úchop se sevřenými prsty v dlani, špetkový úchop se silným přitlakem, úchop s vysoko položeným ukazováčkem, úchop s palcem přes psací náčiní, klarinetový úchop či cigaretový úchop. (Grafomotorika [online]. Nesprávné úchopy, 2012 [cit. 13. 2. 2015]. Dostupné z: [http:// www.grafomotorika.eu/nespravnné-úchopy/](http://www.grafomotorika.eu/nespravnné-úchopy/))

Pro správné provedení úchopu psacího náčiní a správné psaní je důležité dodržovat správné držení těla při psaní. Měli bychom začít u správné výšky lavice a židle. Pokud je výška optimální měl by žák sedět celou plochou hýždě na židli a nohy by měl mít opřené do podlahy celou plochou chodidla. Sedíme vzpřímeně, trup je mírně předkloněn a neopírá se o okraj lavice. Lokty jsou mírně od těla a mimo desku lavice, což způsobuje dodržení správné vzdálenosti očí od podložky. Jednou rukou si žák drží sešit a druhou píše. Mezi další podmínky správného elementárního psaní patří také zvolení vhodného psacího náčiní, můžeme zvolit předměty, které zanechávají širší stopu (štětec, pastelky, progresové pastely, měkké tužky). Širší stopu psaní, umožňuje dítěti cítit se úspěšněji. Dle Doležalové (1998, s. 23) patří mezi podmínky psaní také správné osvětlení, teplota v místnosti, čistota a připravenost prostředí. (Fasnerová, 2014, s. 50 - 52)

Leváctví

„U leváků grafomotorické dovednosti rozvíjíme stejně jako u praváků, rozdíl mezi technikou praváků a leváků je minimální.“ (Klenková, 2014, s. 128)

U dětí, které píšou levou rukou, nezbývá na to, aby dodržovaly sklon písma, jelikož písmo stojaté je pro leváky snadnější. Při dodržení písma zleva doprava, by jedinec měl psát tak, aby na text viděl a text si nerozmazával. Velmi často se u dětí píšících levou rukou objevuje nesprávné sezení a držení tužky. U procesu psaní dochází k vytáčení dlaní dovnitř nebo vzhůru a také postavení pera je jiné, spíše proti sobě nebo kolmé, jedinec se může naučit drápovitému držení. Toto držení není úplně správné, jedinec úhledné držení pera ale nezvládá rychlost psaní, nestačí tempu. Osvědčeným rozvojem správného cvičení jsou uvolňovací cviky celé ruky i prstů a procvičování zápěstního kloubu. (Mlčáková, 2009, s. 60)

V současné době bychom měli považovat jedince, kteří píšou levou rukou, za zcela běžné a normální a zásadně je nepřeučujeme. V dřívější době byli leváci ve většině případů přeučováni a omezováni. (Fasnerová, 2014, s. 59 – 60)

3.3 Zrakové vnímání

Zrak je jedním z pěti lidských smyslů, který nám zprostředkovává informace z našeho okolí. Vývoj zraku je závislý na celkovém tělesném rozvoji a na rozvoji dalších smyslů. Vývoj zraku u dětí je neustálý, stále dochází ke zdokonalování v oblasti vidění.

Orgánem zraku je oko, které řadíme do zrakového ústrojí. *„ Oční koule je uložena v očníci v tukové tkáni a je složena ze tří vrstev – povrchové, střední cévnaté a vnitřní vrstvy.*

Jednou z částí oka je čočka, která prostřednictvím akomodace čočky umožňuje ostré vidění.“ (Jelínek, Zicháček, 2005, s. 287) Dalšími částmi je rohovka, duhovka, zornice, bělima, sítnice, sklivce či zrakový nerv. Oko je chráněno dolníma horním víčkem a řasnatým tělesem.

Samostatné vidění je tvořeno rohovkou, komorovou vodou, čočkou a sklivcem. „*Na rozhraní těchto světlolomných prostředí se světelný paprsek láme, takže se na sítnici promítá ostrý, zmenšený a obrácený obraz pozorovaného předmětu. Barvu vidění dodávají čípky. Tři druhy čípků umí rozlišit tři druhy barev – modrou, červenou a zelenou. Kombinací těchto barev vznikají různé barevné vjemy.*“ (Jelínek, Zicháček, 2005, s. 288) Tato schopnost rozlišování barev bývá nazývána barvocit.

V období předškolního věku dochází ke zlepšení zrakového vnímání v prostoru, také se zlepšuje vizuomotorická koordinace, konstantnost vnímání a zraková paměť. Předškolní děti rozumí pojům jako (nahore, dole, vpravo, vlevo), zvládají vnímat a určit předměty, které pro ně ještě nedávno byli spíše abstraktními, může jít např. o různé geometrické tvary, číslice i písmena. Také začínají lépe vnímat jednotlivé části celku, což má velký význam pro rozvoj zrakové syntézy a analýzy.

Při nácviu čtení a psaní dbáme na to, aby děti postupovaly zleva doprava, jak je tomu v naší společnosti. „*Fixace očí v uvedeném směru a pravidelný posun očí po řádku nemusejí být pro každého čtenáře samozřejmostí a pravidlem.*“ (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 14) Grafické projevy dětí předškolního věku se zabýval pedagog František Synek. Na základě svých výzkumů zjistil, že ne všem dětem vyhovuje směr psaní, čtení zleva doprava. Synek zjistil, že některé děti mají směrnost opačnou nebo střídavou. A právě špatná směrnost může vést k pomalejšímu startu ve škole či horšímu prospěchu. „*Sledovat a stimulovat pravidelnost očních pohybů žádoucím směrem můžeme podporovat od útlého věku.*“ (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 14)

V rámci ESS s dětmi rozvíjíme: vnímání barev, analýzu a syntézu, zrakovou diferenciaci, vnímání figury, oční pohyby a zrakovou paměť.

3.4 Prostorová orientace

Prostor představuje plochu nebo místo, v němž se pohybujeme. Vnímání prostoru nám umožňuje se lépe orientovat a pohybovat.

Je dobré již od útlého dětství vést dítě k přehlednosti v bytě a orientaci v místě bydliště. Učíme je všimnout si nejen velkých objektů, ale i jejich detailů a vysvětlujeme jim význam jednotlivých věcí. „*Čím je dítě starší, tím více potřebuje během dne možnost stáhnout*

se do svého prostoru. Pokud máme tu možnost, vytvořme dítěti jeho vlastní pokoj nebo alespoň koutek, ve kterém si vytvoří svůj prostor.“ (Švejcar, 1988, s. 229)

Při zařizování dětského pokoje bychom měli reagovat na přání dítěte, kdy mu dáváme možnost výběru. Často jsme však omezeni prostorem nebo finančními prostředky, ale i tak lze vytvořit alespoň nějaký prostor, který se stane pro dítě osobitým. Dítě se v tomto prostoru bude učit udržovat si pořádek a čistotu.

Na způsob, jakým vnímáme prostor, má vliv motorika, hmat, sluch, zrak i řeč. Právě tyto vlastnosti nám umožňují poznávat a vnímat okolní svět. V průběhu vývoje lidského těla, se učíme vnímat celek i části, objekty, velikosti, vzdálenosti. Také se učíme věci třídit, porovnávat nebo řadit. Základem pro utváření prostorových představ a pojmenování prostorových vztahů je senzomotorické vnímání, které zahrnuje veškeré smyslové a motorické schopnosti.

Během lekcí ESS s dětmi procvičujeme prvky prostorového vnímání jako předložky (v, nad, do, nad, pod, mezi), příslovce (vpravo, vlevo, vedle, nahoře, dole) a číslovky (první, poslední). Pokud má jedinec problém s vnímáním prostoru, projeví se to nekoordinovanými pohyby, špatnou grafomotorikou, potížemi v matematice a také například obtížemi v prostorové představivosti. (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 21)

3.5 Sluchové vnímání

Sluch je další z lidských smyslů, který dává našemu životu více možností a nabídek. Prostřednictvím porozumění nám sluch zajišťuje komunikaci s ostatními jedinci. Díky sluchu jsme schopni vnímat a rozlišovat zvuky okolí, tóny, hlasitost i řeč.

Prvním smyslem, který se u člověka vyvine je právě sluch, a také jako poslední ze smyslů ustává. Počátek vývoje sluchu nastává v prenatálním období. Plod dítěte v pátém měsíci těhotenství je schopen reagovat na zvuky a koncem šestého měsíce může již slyšet. V devátém měsíci plod pozná hlas matky. (Švejcar, 1988, s. 25 - 26)

„Sluch je zprostředkován sluchovým ústrojím, které rozpoznává zvuky, které vznikají kmitáním pevných těles, kmitání zdroje je přenášeno vlněním prostředí (vzduchu, vody, pevných látek) ke sluchovému ústrojí. Člověk může rozlišovat zvuky v rozsahu 16 až 20 000 Hz.“ (Jelínek, Zicháček, 2005, s. 288 - 289)

V předškolním období dochází k podstatnému rozvoji řeči. *„Schopnost jemného sluchového rozlišování tj. fonemického sluchu je základním předpokladem správného řečového vývoje.“ (Klenková, Kolbábková, 2003, s. 78 - 79)* Dítě by mělo řeči porozumět

a rozlišit zvuky, ale také by mělo určit hlásky, počet slabik ve slově a utvořit syntézu a analýzu slova. „*U rozvoje sluchového vnímání je dobré dítě vést k naslouchání. Vhodné je dítěti pravidelně číst pohádky, prohlížet si s ním obrázkové knihy a vyprávět si s ním.*“ (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 72 - 73)

V ESS bychom měli v oblasti sluchu začít s kontrolou porozumění sluchu. Jednoduše budeme sledovat, zda dítě reaguje na naše pokyny. Vhodné je zařadit úkoly související se zrakovým vnímáním například úkoly založené na rozlišování, třídění či řazení. Posléze můžeme pracovat na určování počtu slabik a hlásek ve slovech, délku samohlásek, tvoření protikladů i rozlišování slov podobných. „*Při určování hlásek bychom neměli hlásky označovat, tak jak jsme zvyklí z abecedy (pé, bé, es...), ale tak jak je vyslovujeme. Je to tak pro dítě jednodušší.*“ (Bacus, 2004, s. 100)

Formou hry se ve skupinách s dětmi provádíme nejvíce určování slabik a hlásek (prvních, posledních a prostředních) pomocí vytleskávání. Provádíme také sluchovou analýzu a syntézu, hledáme shodné rýmy a rozlišujeme slova podobná. V materiálu S kašpárkem do školy dbáme na rozvoj jak pozornosti, paměti, řeči i sluchu, děti stimulujeme poslechem pohádek. Dítě by mělo být schopné soustředěně poslouchat a poté umět jednoduše odpovědět na dané otázky.

3.6 Matematické představy

V předškolním věku by si dítě mělo osvojit základní matematické představy a mělo by mít nějaké zkušenosti s některými matematickými pojmy, jelikož matematika je nedílnou součástí rozvoje dítěte. Dítě si matematické zkušenosti osvojuje formou hry a motivované činnosti, nejvíce při manipulaci s předměty. (Lišková, s. 3 - 17)

Manipulativní činnosti obohacujeme o pojmy, které dítě vedou k porovnávání, srovnávání a k následnému vytváření množstevní představy. Používáme pojmy jako malý, velký, krátký, dlouhý, nízký, vysoký, plný, prázdný, menší, větší, kratší, delší, nižší, vyšší, méně, více a další. Znalost těchto pojmů můžeme podpořit každodenním používáním pojmů, ať už při hrách nebo běžných denních činnostech. (Bednářová, Šmardová, 2007, s. 73)

Do nabídky výuky nezařazujeme pouze číselné představy ale i mnohostní představy, geometrické představy a množinové představy. Neměly bychom však opomíjet individuální a věkový přístup ke schopnostem dětí.

Mnohost vnímáme při otázce Kolik? Odpovědi nemusí být jen číselný výraz ale i pojmy jako mnoho, nic, trochu apod. Zvládnutí mnohostních představ jsou potřebné při dalším rozvoji matematiky. Děti se nejprve učí číselnou řadu bez symboliky a právě

v předškolním věku je třeba propojit odříkávání číselné řady s představou mnohosti. (Lišková, s. 3 - 17)

Součástí matematiky je též geometrie, takže bychom měli děti naučit rozlišovat základní geometrické tvary – čtverec, obdélník, trojúhelník a kruh, tyto tvary můžeme rozlišovat jako prostorové – kvádr, krychli, jehlan a kouli. Nestačí jen tvary pojmenovat, ale především je umět odlišit jeden od druhého. (Kutálková, 2014, s. 108)

Množinové představy, pod tímto pojmem si představme běžné třídění a uspořádávání na základě různých podobností. Můžeme třídit podle barev, tvaru, ročního období apod. u uspořádávání objekty uspořádáváme podle věku, velikosti či času.

Málo podnětný rozvoj matematiky může způsobit školní nezralost či neúspěch při vstupu do základní školy. (Lišková, s. 3 - 17)

3.7 Řeč

Je schopnost člověka vyjadřovat se. Prostřednictvím řeči máme tu možnost komunikovat s ostatními lidskými jedinci. Řeč, neboli to, co sdělujeme je tvořeno množstvím slov, která vyjadřují naši myšlenku. K tomu abychom mohli správně komunikovat, musíme mít rozvinutou slovní zásobu, správnou výslovnost a gramatiku. Součástí řečového projevu jsou mimické pohyby a gesta, které řeči dodávají na intenzitě. (Bezděková, 2008, s. 6)

Na úroveň řeči má vliv vnímání a sociální prostředí. Rozvoj řeči je spíše nezáměrně rozvíjen v rodině. Na samotném rozvoji řeči se podílí množství aktivit, jakým je například četní pohádek, říkání básniček, návštěvy kulturních akcí nebo i běžná komunikace. Tyto běžné aktivity v rodinách se objevují stále méně, zejména z důvodu nedostatku času a z většího pracovního zatížení. Moderní doba s sebou přináší velké množství nejruznějších médií, které nám přináší jak klady, tak zápory a je na nás, jak se je naučíme využívat. Je důležité děti naučit práci s médii, umět si je vybírat, hodnotit a smysluplně využívat. Jelikož nadměrné užívání médií může škodit. Někteří rodiče již začínají chápat rizika moderní civilizace a snaží se je omezit a více využívat kvalitních a účelných aktivit. (Kutálková, 2014, s. 81 – 93)

Zcela běžné předčítání je pro děti podporující, pomáhá dětem poznávat slova a větné struktury v jazyce. Děti porozumí významu jednotlivých slov, smysluplně začnou používat jazyk a budou mu rozumět. Pokud budou rodiče a učitelé spolupracovat, bude se rozvíjet schopnost komunikace u dítěte. (Bruceová, 1996, s. 87 – 97)

Rozvoj řeči je ovlivněn i rozvojem hrubé a jemné motoriky. Dává dítěti možnost prozkoumávání prostředí, ve kterém jedinec žije. Tím jak může objevovat své okolí, získává nové informace a zkušenosti. U dětí, které mají opožděný či narušený vývoj jemné a hrubé motoriky, se častěji objevují problémy v oblasti řeči. Jedná se například o jedince s narušenými komunikačními schopnostmi z důvodu dětské mozkové obrny, poruchy sluchu a zraku, vad skusu a vad rozštěpu. (Bednářová, Šmardová, 2007 28 – 36)

„Řeč je jako komplexní schopnost tvořena několika jazykovými rovinami: foneticko – fonologickou, morfologickou – syntaktickou, lexikálně sémantickou a pragmatickou.“
(Bednářová, Šmardová, 2011, s. 25)

- **Foneticko – fonologická rovina** sleduje zejména tvoření a rozlišování hlásek, užívání přízvuku, dynamiky, melodie a tempa řeči. Děti se nejprve učí hlásky jednodušší a poté náročnější. Kolem pátého roku by měla být osvojena většina hlásek s menšími chybami. Pokud tomu tak není, je dobré dítě doporučit na odbornou péči logopeda. Po šestém roce by dítě mělo zvládat rozlišit všechny hlásky. Pokud nedojede k zahájení logopedické péče a redukce hlásek do sedmého roku věku dítěte, je obtížnější provést nápravu řeči.
- **Lexikálně - sémantická rovina** se zaměřuje na slovní zásobu člověka a také to, jak jedinci slova umí používat, jak v mluveném, tak psaném projevu. Předmětem této roviny je vyjadřování a pojmenování.
- **Morfologicko – syntaktická rovina** se vztahuje na tvorbu vět a souvětí, určování slovních druhů a tvarů.
- **Pragmatická rovina** představuje samotné užívání řeči v praxi, běžném životě. Jde o běžné sdělování informací, prožitku, událostí apod. Do této roviny řadíme schopnost používání neverbální komunikace. (Bednářová, Šmardová, 2007 28. – 36.)

Vývoj řeči u dětí

Důležité pro správný vývoj řeči je i vhodné sociální prostředí a podnětné rodinné zázemí. Rodiče a celá rodina dítěte předává dítěti vzor komunikace, to jak dospělý budou komunikovat s dítětem, ovlivní jeho další rozvoj komunikačních schopností. Řeč každého z nás tedy ovlivní rodina, ale také intelekt nás samotných. V průběhu vývoje dítě získává poznatky a pojmy, které jeho řečový projev obohacují, záleží však na dítěti, jak nové pojmy využije.

Samostatný rozvoj řeči je již započat v prenatálním období, kdy dítě začíná reagovat na slyšené. Rozvoj řeči lze rozdělit na určitá stadia vývoje řeči. Je důležité zdůraznit, že nelze určit, kdy které stádium přesně nastane, protože u každého jedince se řeč rozvíjí jiným tempem. Od narození začíná probíhat předřečové období, kdy je zahájen vlastní řečový projev. Do věku tří let dítě prochází nejvíce aktivním stádiem rozvoje řeči. Učí se používat první slova, nejčastěji jde o podstatná jména. Dále užívá jednoslovné věty, zdokonaluje se ve stavbě vět, začíná též skloňovat a časovat. Typickou mluvou tohoto řečového období je mluvení ve třetí osobě, časté používání otázek Kdy? Proč? (Bezděková, 2003, s. 7 – 27)

V předškolním období, což odpovídá věku mezi třetím až šestým rokem, probíhá velmi významný rozvoj řeči. Kolem tří let dítě projevuje velkým zájmem o poznání svého okolí a učení se. Dle Bezděkové by dítě mělo ovládat většinu hlásek fonetického systému, jde o samohlásky – A, E, I, O, U, AU, OU, souhlásky – P, B, M, V, F, D, N, K, G, J, H, CH, Ť, Ď, Ň a měkké slabiky - BĚ, PĚ, VĚ, MĚ. Mezi čtvrtým až pátým rokem dítě začíná tvořit protiklady, používá množné číslo a zájmena. Řečový projev se stává plynulým a je gramaticky správný. Slovní zásoba obsahuje asi 1500 – 2000 slov. Ke konci předškolního období, což je věk pěti až šesti let, dítě dokáže plyně vyprávět, zopakovat větu i pojmenovávat předměty. Slovní zásoba zahrnuje až 3000 slov. (Bezděková, 2003, s. 46 – 66)

Chceme - li rozvíjet řeč u dítěte, je důležité ho podporovat v řeči a dávat mu prostor pro komunikaci. Měli bychom používat přesné názvy věcí, gramaticky správné označení, protože, jak mluvíme my, tak se bude učit mluvit dítě. Při komunikaci se ujistíme, že dítě pojmům rozumí a chápe je. (Bacus, 2004, s. 57)

Řeč můžeme také podpořit různými cvičeními mluvidel, ze začátku vědomě napodobujeme grimasy, s postupným zlepšením obratnosti můžeme pohyby rytmizovat a mírně zrychlovat. Procvičovat můžeme pohyby jazyka, rtů, zubů a patro-hltanového závěru, který je důležitý pro srozumitelnou komunikaci. (Kutálková, s. 36 – 38)

V ESS řeč stimulujeme básničkami, říkadly, necháme děti vyprávět děj dle obrázkové přílohy. Dbáme také na gramaticky správný rozvoj řeči, plynulé vyjadřování a dodržování zásad komunikace.

Logopedická prevence

S nápravou vad a výslovnosti v řeči je vhodné začít v předškolním období, kdy se dítě snadno učí, a tak můžeme dosáhnout výborných pokroků v oblasti komunikace. Zahájení

logopedické péče je velmi individuální. Nepodceňujeme důležitost logopedie, protože právě prevencí a včasným diagnostikováním můžete předejít vady napravit a zamezit zhoršení. Signálem potřeby logopedické péče může být, když mluva dítěte je nesrozumitelná, dítě chybí v časování a skloňování, je porušena artikulace hlásek -k-g-h-ch-t-d-n-ť-d'ň-c-s-z-č-š-ž-, přetrvává nesprávné tvoření hlásek -l-r-ř- nebo když dítě koktá. Pokud tedy u dítěte pozorujete znaky chybné řeči, obraťte se na pracoviště zajišťující logopedickou péči. Přehled pracovišť logopedů naleznete například na www.klinickalogopedie.cz. nebo na www.alos.cz. Včasná logopedická prevence a včasné diagnostikování můžete poruchy a vady napravit a zamezit zhoršení.

Mezi nejčastější vady řeči u dětí řadíme:

- Patlavost (Dyslalie) je porucha výslovnosti hlásek, projevuje se nejčastěji v předškolním období.
- Breptavost (Tumultus sermonis) se projevuje extrémně rychlou mluvou, která je překotná, dochází často k deformaci slov.
- Patlavost (Dyslalie) je velmi častou poruchou u dětí předškolního věku, projevuje se vadnou výslovností jedné nebo více hlásek.
- Huhňavost (Rhinilalia) je porucha zvuku řeči, často jí trpí děti se zbytnělou nosní mandlí.
- Koktavost (Balbuties) je nejtěžší a nejvíce znatelná porucha, která je typická přerušováním řeči.
- Opoždění řeči bývá nejčastěji ovlivněno genetickými faktory, může však jít také o poruchu sluchu, mluvidel nebo nižší intelekt dítěte. Pokud tedy dítě již ve třech letech nezačne mluvit, měli bychom konzultovat s pediatrem a logopedem a domluvit se na následujícím postupu. (Klenková, 2003, s. 6 - 8)

4 Školní připravenost a zralost dítěte předškolního věku

Pojmy školní připravenosti a zralosti se zabýváme v předškolním vzdělávání v souvislosti se zahájením školní docházky. Školní zralost zahrnuje zejména biologický vývoj, zralost centrální nervové soustavy. Školní připravenost se věnuje především působení sociálního prostředí.

4.1 Školní připravenost

Dítě, které je připravené na školu má osvojené sociální zkušenosti, má dostatečné sebevědomí, je zvědavé, dokáže komunikovat a pracovat s ostatními.

„Školní připravenost je souhrnem předpokladů pro úspěšné zvládnutí školního života a nároků vyučování. Jedná se o komplexní charakteristiku zahrnující úroveň biologického a psychického vývoje, tak dispozice vytvořené prostřednictvím učení a vlivem sociálního prostředí.“ (Průcha, 2003, s. 241)

Pojem školní připravenosti bývá různě definován pedagogickými odborníky. Zelinková popisuje školní zralost jako zrání úrovně předškolní přípravy z hlediska schopností, vlivu prostředí a výchovy. Školní připravenost můžeme chápat také jako rozvoj obecných a praktických vědomostí, dovedností a návyků, které jsou rozvíjeny učením a sociálními zkušenostmi. Kořátková rozumí připravenosti jako pedagogickému pohledu na dítě předškolního věku a jeho stavu předškolní přípravy před vstupem do ZŠ. (Fasnerová, 2014, s. 77)

Připravenost dítěte pro školní docházku závisí také na znalosti, jak se učit. Dítě by mělo mít pocit, že zvládá svoje pohyby, chování i okolní svět. Také by mělo mít zájem o nové poznatky, ovlivňovat dění a věřit ve své schopnosti. Připravenost také souvisí s úrovní řečové komunikace, dítě by mělo mít osvojenou schopnost vyjadřování se, spolupracování s ostatními a také se přizpůsobovat potřebám. (Bednářová, 2011, s. 2)

Při rozvoji má také významnou roli rodina, podnětnost rodinného zázemí má velký vliv na využití dětského potenciálu a také na následnou socializaci ve školním prostředí. Pozitivní postoj rodiny ke vzdělání, je základem pro pozitivní vnitřní motivaci dítěte. *„Dítě před vstupem do ZŠ by mělo být připravené nejen rozumovými předpoklady, ale mělo by být i emočně vyžralé a kladně motivované.“ (Fasnerová, 2014, s. 78)*

4.2 Školní zralost

Dítě, které je zralé na školu, tak zvládá požadavky, které jsou na něj kladeny. Je přiměřeně vyzrálé po stránce tělesné, psychické i sociální. Dokáže splnit požadované úkoly a cítí úspěch ze zvládnutého. Při diagnostice školní zralosti v PPP se u dítěte sleduje tělesný vývoj, rozvoj jemné a hrubé motoriky, dostatečný rozvoj řeči, vědomosti a znalosti a také samotnost a sociální zralost.

„Školní zralost znamená stav dítěte projevující se v takové úrovni jeho organismu, která umožňuje adaptaci na prostředí školy. Školní zralost je chápána jako podmínka pro zahájení povinné školní docházky po dovršení šestého roku věku, kdy má být dítě tělesně i duševně přiměřeně vyspělé.“ (Průcha, 2003, s. 243)

Někteří rodiče k nástupu dítě do školy - školní zralosti přistupují bez zvláštních emocí. Rodiče se často mylně domnívají, že děti školu nějak zvládnou a vůbec nepřemýšlejí o stavu dítěte, říkají si: Však ty to nějak zvládneš, až budeš ve škole, bude od tebe pokoj. Jiní naopak chtějí nechat děti déle v zařízení MŠ pouze z důvodu prodloužení dětství. Tyto názory nejsou na místě a mohou u dětí vyvolávat obavy ze zvládnutí školy. (Kutálková, 2014, s. 133 – 134)

Samostatný termín školní zralost, zavedl již J. A. Komenský v 17. století., dovršení šestého roku věku určil jako dobou vhodnou na nástup do školy. Tento věk byl určen v době Komenského zcela náhodně. (Fasnerová, 2014, s. 79) Dítě do šestého roku věku podle Komenského potřebuje zejména péči matky a rodiny. V tomto věku dochází k výraznému rozvoji mozku a je třeba, aby se mozek prvně dobře usadil, než začne být zaměstnáván. To však neznamená, že bychom dítě do šesti let neměli vychovávat, od prvního roku věku dítěte vedeme k rozvoji řeči, rozumu, k osvojení zásad správných mravů a pobožnosti. Pokud bude dítě tímto způsobem vychováváno, není pozdě v šestém roku zahájit literární přípravu a tradiční učení. Komenský nedoporučuje vychovávat dítě starší šesti let pouze doma, jelikož by mohlo dojít k nerozvíjení dítěte. (Komenský, 2007, s. 88)

Jelikož samostatné dosažení hranice věku šesti let nezaručuje přiměřenou zralost dítěte. Samostatný pojem školní zralosti chápeme jako stupeň tělesných a duševních schopností dítěte, které jsou předpokladem pro zvládnutí školních požadavků. (Petrová, 2012, s. 69 – 73)

U posuzování školní zralosti se zabýváme zejména:

- **Somatickým vývojem a zdravotním stavem**
- **Úrovní vyspělosti kognitivních funkcí**

- **Pracovními předpoklady**
- **Emocionálně – sociální zralostí**

Na konci předškolního období věku jsou rodiče vystaveni rozhodnutí, zda je jich dítě správně připraveno na možné zahájení školní docházky. Potřebnou úroveň rozvoje schopností a dovedností, které jsou důležité pro start ve škole a zvládnání různých školních situací, je možné ověřit prostřednictvím diagnostik. Sleduje se zejména fyzická zralost, přiměřené zdraví a odpovídající úroveň v oblasti poznání, emocionality a sociální zdatnosti.

Komplexně je třeba zkoumat i odolnost dětí vůči školní zátěži a stejně tak se věnovat případným odkladům školní docházky. Ne vždy rodiče věnují pozornost školní zralosti, nezralosti. Pokud je však upozorní dětský lékař, pedagog nebo jiný odborník je velmi důležité se zralosti začít zabývat a popřemýšlet o možnosti odkladu povinné školní docházky. Pokud by školy šlo dítě nezralé, je velká pravděpodobnost, že bude mít nižší výkon a špatně ponese školní zátěž, nebo se dokonce bude muset vrátit do mateřské školy. Pokud do ZŠ nastoupí dítě dostatečně zralé, půjde mu všechno snáz, a bude se učit s chutí. (Kutálková, 2014, s. 135 - 136)

Žádost o odklad školní docházky podává rodič řediteli školy, kde bylo dítě u zápisu a kam mělo nastoupit k povinné školní docházce. K odkladu školní docházky je zapotřebí vyjádření dětského lékaře, případně dalšího specialisty či vyjádření pedagogů z mateřské školy. Vyjádření odkladu školní docházky může být také zpracováno pedagogicko-psychologickou poradnou či speciálně pedagogickým centrem. (Fasnerová, 2014, s. 84.)

Odložení školní docházky o jeden rok bývá realizováno u dětí výrazně školsky nezralých, podmínky odkladů školní docházky jsou upravené ve školském zákoně. Pokud si rodiče nejsou jisti zralostí dítěte, mohou zkontaktovat pedagogicko-psychologickou poradnu a poradit se s odborníkem a případně požádat o vyšetření dítěte. (Žáčková, Jucovičová, 1998, s. 3 - 4)

Na rozvoj školní zralost má velký vliv prostředí, v němž dítě žije. Prostředí může být podnětné, ale také nepodnětné. Pokud dítě pochází z málo podnětné rodiny či problémové rodiny, i to je kritérium pro odklad školní docházky o jeden rok. V následujícím školním roce by takové dítě mělo navštěvovat mateřskou školu nebo přípravný ročník ZŠ, aby bylo dítě více rozvíjeno a získalo základní povědomí o povinnostech ve škole. (Fasnerová, 2014, s. 85)

5 Vstup dítěte do základní školy

Zahájení školní docházky je pro dítě i jeho rodinu mimořádnou událostí. Nástupem do ZŠ začíná úplně nová etapa vývoje dítěte. Názory na přípravu dětí na vstup do ZŠ se často rozcházejí, někdo podporuje spíše spontaneitu a někdo klade důraz na předškolní přípravu zahrnující oblast kognitivní i výchovnou. Vhodné je zvolit si tzv. střední cestu, kdy na dítěti budeme poskytovat takové podněty a nároky, aby bylo připravené na zahájení docházky do ZŠ. (Bednářová, Šmardová, 2011, s. 1)

Povinná školní docházka v České republice začíná počátkem školního roku, který následuje u dítěte dovršení šesti roků věku. (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 172)

Samostatný vstup je pro děti zátěží, dítě pociťuje neustále soustavnou disciplinovanou práci, která je kontrolována autoritou. Nejvíce psychiku dětí ohrožuje srovnávání a hodnocení výkonu s vrstevníky. Veškeré neúspěchy i negativní prožitky se negativně podílejí na dalším rozvoji osobnosti dítěte. (Petrová, 2012, s. 69 – 73)

Pokud rodina ve spolupráci s pedagogy vhodně připraví a rozhodne, že je dítě připravené na vstup do školy, je možné se vyhnout obtížím. Pokud začátek školy je u dítěte spojován s pozitivními prožitky, přináší to dítěti rozhodně pozitivní zkušenost. Rodiče by měli dítě motivovat, že škola je pro něj pozitivní, zabrání tak, aby dítě předem školu odmítalo.

Nejlepší přípravou pro dítěte nastupující do ZŠ je zejména rozvoj samostatnosti. Nebudeme tedy dělat běžné denní činnosti za dítě, naopak se jej budeme snažit zapojit. U dětí po vstupu do školy můžeme pozorovat větší napětí a nezájmem komunikace o prožitku ve škole. Obvykle dojde u dětí k psychickému vyrovnání asi týden po nástupu do základní školy. Často jsou spíše těmi, kdo prožívá stres a úzkost spíše rodiče než děti, je důležité si uvědomit, že máte doma velkého kluka nebo velkou slečnu. (Bacus, 2004, s. 174)

Důležitý je i výběr školy, rodiče by se měli předem seznámit s filozofií školy, která by měla být v souladu s rodičovskými názory. V současnosti jsou také možné návštěvy ve školách, kde se mohou rodiče i děti seznámit s prostředím školy, vzdělávacím programem či pedagogy. (Melgosa, Posse, 2003, s. 130 - 131)

Stále větší část rodičů se zajímá úrovní školy a nabídkou mimoškolních činností. Důležitá je při rozhodování výběru školy též vzdálenost školy od bydliště, aby dítě mělo možnost setkávat se spolužáky i mimo školu. (Kutálková, 2014, s. 134)

Základní vzdělání je v současnosti jedinou vzdělávací etapou, která je pro všechny děti povinná. V období povinné školní docházky získávají zkušenosti ze sociálních vztahů, dochází zde ke vzájemnému ovlivňování a je osvojuje si chování a normy dnešní společnosti.

Základní vzdělávání je rozděleno na první a druhý stupeň. Každá vzdělávací etapa má své specifické cíle, metody i formy práce.

První stupeň ZŠ je velmi významný, zprostředkovává žákům přechod z mateřského zařízení či rodiny do systematického povinného vzdělávání. Samostatný vstup do ZŠ je náročným obdobím, kdy dochází k časovým a režimovým změnám, jinému způsobu práce i změně kolektivu. Vzdělávání by mělo respektovat přirozené potřeby žáků a individuální úroveň jejich zrání a učení. Cílem prvního stupně je vytvoření základu předpokladů pro celoživotní učení. (MŠMT, 2001, s. 47)

Základní vzdělávání je v ČR vymezeno standardem základního vzdělávání a v něm stanoveným kmenovým učivem, které vyznačuje obsah a rozsah základní vzdělanosti. Základní vzdělávání se odvíjí od kurikulárního dokumentu Rámcového vzdělávacího programu základního vzdělávání. Ten má funkci dosavadních kurikulárních dokumentů a vymezuje cíl základního vzdělávání a očekávané výstupy. (Průcha, 2003, s. 309)

II. Praktická část

V praktické části se věnujeme tvorbě vzdělávacího materiálu pro předškolní děti a následnému využití materiálu v praxi. Zabýváme se přípravou dětí na vstup do základní školy, tedy rozvojem činností rozvíjejících hrubou a jemnou motoriku, grafomotoriku, zrakové a sluchové vnímání, matematické představy, řeč, a prostorové vnímání.

Materiál byl zpracován v souladu s RVP PV a ŠVP dané školy.

Cílem praktické části je vytvoření edukačního materiálu prakticky využitelného při realizaci edukativně stimulačních skupin v předškolním vzdělávání a následné vyhodnocení ukázkové lekce.

V praktické části budou představeny všechny zpracované lekce. Blíže se ale zaměříme na lekci první, která byla prakticky ověřena v edukační realitě mateřské školy a bude v závěru praktické části vyhodnocena.

K hodnocení materiálu byla využita metoda pozorování – nestrukturované, zúčastněné. Předmětem pozorování byla práce dětí a naplnění konkretizovaných výstupů. Sledovali jsme, jak si děti osvojují konkretizované výstupy, jak pracují s jednotlivými částmi vzdělávací nabídky a jaká jejich úspěšnost.

První lekci jsme realizovali v rámci ESS ve spolupráci rodičů a dětí v MŠ Rodkovského 2B v Blansku. Skupina při realizaci byla tvořena šesti dětmi s doprovodem rodičů. Skupina dětí se skládala z čtyř dívek a dvou chlapců.

Kritérii pro výběr dětí byl věk dětí, navštěvování ESS konkrétní MŠ, neudělení odkladu povinné školní docházky.

Vytvořený materiál s názvem S kašpárkem do školy obsahuje deset lekcí. Každá lekce se převážně zaměřuje na jednu vzdělávací oblast dle RVP PV. Je nutné upozornit, že jednotlivé oblasti jsou propojeny a provázány, čímž přirozeně v každé lekci rozvíjíme většinu vzdělávací oblastí RVP PV.

Struktura lekcí: Pro každou lekci byl naformulován cíl pro učitele a k němu odpovídající konkretizované očekávané výstupy u dětí. Všechny lekce jsou členěny do fází, nejprve začínáme fází motivační, kdy dítě motivujeme a snažíme se povzbudit jeho zájem. Dále pokračujeme hlavní fází, v nichž pracujeme s jednotlivými činnostmi vzdělávací nabídky. Závěrečnou fází je fáze hodnotící.

Každá lekce začíná pohádkovou hádankou a četbou textu pohádky, které nás motivují na následné činnosti. Po motivaci v lekci pokračujeme rozvojem jemné motoriky,

grafomotoriky. Rozvoj grafomotoriky zařazujeme vždy na začátek lekce z důvodu potřeby koncentrace dítěte. Nácvik psaní u dětí vyžaduje velkou míru soustředěnosti a zájmu o činnosti, samotná realizace grafického projevu dítěte je náročná. Tudíž tyto činnosti je vhodné zařadit spíše na začátek lekce, kde víme, že dítě není unavené.

6 Materiál S kašpárkem do školy

Materiál s Kašpárkem do školy je souborem úkolů aktivit, připravující děti předškolního věku k nástupu do základní školy. Je tvořen deseti lekcemi, které mají systematicky seřazeny činnosti, od jednoduššího ke složitějšímu, zaměřují na rozvoj motoriky, zraku, řeči, sluchu, pozornosti, paměti, řeči i matematických představ.

V rámci materiálu využíváme dělení metod dle profesora Josefa Maňáka. Používáme zejména metody: slovní (dialogické, monologické), praktické, opakování a procvičování. (Skalková, 1999, s. 169)

Při práci jsou používány organizační formy individualizované, frontální a skupinové. (Skalková, 1999, s. 203)

Soubor byl vytvořen na námět tradičních českých pohádek. Motiv pohádek jsme si vybrali zejména, proto, že si myslíme, že některé děti předškolního věku tradiční české méně znají. Materiálem bychom chtěli pohádky více dětem přiblížit a připomenout, aby je znaly a byla zachována tradice českých pohádek.

Průvodcem materiálu je postava kašpárka, který děti motivuje a navádí je k plnění úkolů. Při realizaci lekce jsme využili reálnou louku kašpárka. Na konci každé lekce byla provedena zpětná vazba ze strany dětí. Učitel dětem zkontroluje hotové pracovní listy a ohodnotí je razítky.

Materiál mohou využít nejen rodiče ale i pedagogové jako rozšiřující materiál k výuce edukativně stimulačních skupin nebo jako námět nabídky činností v MŠ.

Lekce 1. O KOBLÍŽKOVI

Cíl:

- Dítě a jeho tělo: Rozvoj pohybových schopností v oblasti jemné motoriky

Konkretizované výstupy:

- Dítě má osvojený špetkový úchop
- Dítě ovládá koordinaci ruky a oka
- Dítě dbá na správné držení těla při psaní
- Dítě správně zachází s výtvarným materiálem

Rizika:

- Nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení třídy
- Nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí

Metody:

- Slovní (monologické, dialogické)
- Názorně demonstrační

Dětem je nabídnuta vzdělávací nabídka:

Motivační fáze:

- Čtení hádanky na téma pohádky o Koblížkovi
- Čtení pohádky o Koblížkovi

Hlavní fáze:

- Odpovídání na otázky k pohádce
- Vytleskávání a počítání slabik ve slovech z pohádky
- Procvičování špetkového držení psacího náčiní
- Rozvíjení jemné motoriky (obtahování tvaru kruhu, hledání cesty v bludišti)
- Rozlišování velikostí pomocí zraku (spojování tvarů stejné velikosti, poznávání odlišného tvaru v řadě, vyhledávání pojmů v obrázku)
- Upřesnění prostorových pojmů - nahoře, dole, uprostřed
- Vyrábění Koblížka z papíru (mačkání papíru, malba barvami, kreslení, lepení)
- Vyrábění Koblížka ze samo-tvrdnoucí hmoty (pracování s hmotou, zdobení)

Závěrečná fáze:

- Hodnocení lekce, zpětná vazba od dětí
- Kontrolování úkolů pedagogem

2. LEKCE – HRNEČKU VAŘ

Cíl:

- Dítě a jeho psychika: Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních

Konkretizované výstupy:

- Dítě pozorně naslouchá vyprávění pohádky
- Dítě porozumí slyšenému textu pohádky
- Dítě zachytí hlavní myšlenku příběhu
- Dítě vnímá jednotlivé slabiky slov

Rizika:

- Příliš náročný a dlouhý text pohádky

Metody:

- Slovní (monologické, dialogické)
- Názorně demonstrační

Dětem je nabídnuta vzdělávací nabídka:

Motivační fáze:

- Čtení hádanky na téma pohádky Hrnečku vař
- Čtení pohádky Hrnečku vař

Hlavní fáze:

- Odpovídání na otázky k pohádce dle slyšeného textu
- Vyjádření podstaty příběhu
- Rozvíjení jemné motoriky (obtahování tvaru elipsy)
- Skládání geometrických tvarů dle velikostí (malý, větší, největší)
- Používání místních předložek v praxi (nad, pod, za, mezi)
- Rozvíjení zrakového vnímání (hledání rozdílů v obrázcích)
- Určování počtu předmětů od jednoho do pěti

- Sluchové vnímání a počítání slabik slov
- Výroba hrníčku z papíru (stříhání, lepení, kreslení)
- Přelévání vody z hrníčku do hrníčku

Závěrečná fáze:

- Hodnocení lekce, zpětná vazba od dětí
- Kontrolování úkolů pedagogem

3. LEKCE – O OTESÁNKOVI

Cíl:

- Dítě a jeho tělo: Rozvoj a užívání zraku

Konkretizované výstupy:

- Dítě rozlišuje základních geometrických tvarů (čtverec, obdélník, kruh, trojúhelník)
- Dítě rozpoznává detaily a dokreslí chybějící části objektu
- Dítě skládá jednotlivé části v celek (skládání puzzlí)
- Dítě si zapamatuje předměty z obrázku, předměty vyjmenuje

Rizika:

- Málo úkonů k rozvoji zraku
- Nerespektování rozdílných smyslových předpokladů jednotlivých dětí

Metody:

- Praktické
- Názorně demonstrační

Dětem je nabídnuta vzdělávací nabídka:

Motivační fáze:

- Čtení hádanky na téma pohádky O Otesánkovi
- Čtení pohádky O Otesánkovi

Hlavní fáze:

- Definování pojmů z textu pohádky
- Rozvíjení jemné motoriky (spojování obrázků svislou čarou)

- Pojmenovávání a třídění geometrických tvarů (čtverec, obdélník, kruh, trojúhelník)
- Dítě staví ze špejlí různé obrazce dle předlohy
- Skládání částí v celek (skládání puzzle)
- Pomocí sluchového vnímání dítě určí první hlásku ve slovech
- Dokreslení obrázku
- Zapamatování si nejvíce předmětů z obrázku
- Kresba postavy Otesánka dle fantazie

Závěrečná fáze:

- Hodnocení lekce, zpětná vazba od dětí
- Kontrolování úkolů pedagogem

4. LEKCE – O BUDCE

Cíl:

- Dítě a jeho psychika: Rozvoj řečových a jazykových schopností a dovedností produktivních

Konkretizované výstupy:

- Dítě správně vyslovuje, ovládá dech a tempo řeči
- Dítě pojmenuje většinu toho, čím je obklopeno
- Dítě se samostatně a smysluplně vyjadřuje
- Dítě zopakuje děj příběhu

Rizika:

- Málo příležitostí k samostatným řečovým projevům
- Špatný jazykový vzor

Metody:

- Praktické
- Slovní (monologické, dialogické)

Dětem je nabídnuta vzdělávací nabídka:

Motivační fáze:

- Čtení hádanky na téma pohádky O Budce

- Vyprávění pohádky O Budce

Hlavní fáze:

- Odpovídání na otázky z pohádky
- Řazení obrázků dle časové posloupnosti
- Vyprávění a zopakování děje dle zrakové opory
- Rozvíjení jemné motoriky (spojování bodů vodorovnou čarou, kreslení horních oblouků)
- Pojmenování pojmů na obrázcích
- Pomocí sluchového vnímání dítě určí poslední hlásku ve slovech
- Poznávání odlišných obrázků v řadě
- Určování prostorových pojmů (vpředu, vzadu)
- Stavba budky ze dřevěných kostek
- Vyrábění budky z papírových krabiček (lepení, stříhání, kreslení)

Závěrečná fáze:

- Hodnocení lekce, zpětná vazba od dětí
- Kontrolování úkolů pedagogem

5. LEKCE – Červená Karkulka

Cíl:

- Dítě a jeho tělo: Osvojení se věku přiměřených praktických dovedností

Konkretizované výstupy:

- Dítě zvládá pracovní jednoduché úkony v oblasti oblékání
- Dítě ovládá konstruktivní činnosti
- Dítě správně zachází s jednoduchými rytmickými nástroji

Rizika:

- Omezování samostatnosti dítěte při pracovních úkonech, málo příležitostí k pracovním úkonům

Metody:

- Slovní (monologické a dialogické)
- Praktické

Dětem je nabídnuta vzdělávací nabídka:

Motivační fáze:

- Čtení hádanky na téma pohádky Červená Karkulka
- Vyprávění pohádky Červená Karkulka

Hlavní fáze:

- Odpovídání na otázky vycházející z pohádky
- Rozvíjení praktických dovedností (zapínání zipu, knoflíků, zavazování)
- Rozvíjení jemné motoriky (spojování bodů čarou ve více směrech, kreslení se změnou směru - zuby)
- Rozlišování slov dle počtu slabik s využitím rytmických nástrojů
- Zpřesňování prostorových představ (vpravo nahoře, vlevo dole)
- Skládání obrazců z geometrických tvarů dle předlohy
- Zpřesňování matematických představ (počítání prvků ve skupině obrázků, přiřazování shodného množství prvků)
- Vyrábění Karkulčina košíčku (stříhání barevného papíru, lepení, proplétání)
- Skládání hlavy vlka z papíru (origami)

Závěrečná fáze:

- Hodnocení lekce, zpětná vazba od dětí
- Kontrolování úkolů pedagogem

6. LEKCE – O Budulínkovi

Cíl:

- Dítě a jeho psychika: Rozvoj paměti a pozornosti

Konkretizované výstupy:

- Dítě udrží pozornost při vyprávění pohádky
- Dítě si zapamatuje děj pohádky a poskládá obrázky děje dle časové posloupnosti
- Dítě pozoruje okolí a všímá si změněného

- Dítě se soustředí na činnosti v průběhu celé lekce

Rizika:

- Nedostatek činností k rozvoji pozornosti a paměti

Metody:

- Slovní (monologické, dialogické)
- Názorně demonstrační

Dětem je nabídnuta vzdělávací nabídka:

Motivační fáze:

- Čtení hádanky na téma pohádky O Budulínkovi
- Vyprávění pohádky O Budulínkovi

Hlavní fáze:

- Skládání obrázků děje dle časové posloupnosti
- Rozpoznání neúplnosti děje a následné doplnění děje
- Rozvíjení jemné motoriky (kreslení dolních oblouků, svislých a vodorovných čar)
- Poznávání změny ve třídě (všímání si změn, umístění věcí ve třídě)
- Zpřesňování prostorových představ (první, poslední, uprostřed)
- Sledování odlišností v obrázku (hledání rozdílů)
- Určování první a poslední hlásky ve slovech
- Porovnávání množství (méně, více, stejně)
- Tvořivá práce s přírodninami (tvoření mozaiky z luštěnin)

Závěrečná fáze:

- Hodnocení lekce, zpětná vazba od dětí
- Kontrolování úkolů pedagogem

7. LEKCE – O řepě

Cíl:

- Dítě a jeho tělo: Rozvoj a užívání sluchu

Konkretizované výstupy:

- Dítě rozkládá slova na slabiky

- Dítě určí první a poslední hlásku ve slově
- Dítě pozná shodné, neshodné rýmy
- Dítě poznává zvuky z běžného denního prostředí

Rizika:

- Nevhodné rušné prostory, které neumožňují optimální prostřední k rozvoji sluchu
- Nerespektování rozdílných smyslových předpokladů jednotlivých dětí

Metody:

- Slovní (monologické, dialogické)
- Praktické

Dětem je nabídnuta vzdělávací nabídka:

Motivační fáze:

- Čtení hádanky na téma pohádky O řepě
- Vyprávění pohádky O řepě

Hlavní fáze:

- Odpovídání na otázky k tématu pohádky
- Rozvíjení jemné motoriky (dokreslování obrázku dle předlohy, cvičení horních klíčků)
- Rozkládání slova na slabiky (slova jednoslabičná, dvojslabičná, trojslabičná)
- Poznávání zvuků z prostředí třídy (zvuk tekoucí vody, zvonku, mačkání papíru...)
- Určování první a poslední hlásky ve slově, hledání shody mezi slovy
- Rozlišování stejných, nestejných rýmu ve slovech
- Doplnování a pojmenování geometrických tvarů, řazení dle velikosti
- Hledání odlišných tvarů v řadě pomocí zraku
- Kresba pohádky olejovými pastely

Závěrečná fáze:

- Hodnocení lekce, zpětná vazba od dětí
- Kontrolování úkolů pedagogem

8. LEKCE – O třech prasátkách

Cíl:

- Dítě a jeho psychika: Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci - čísla

Konkretizované výstupy:

- Dítě správně používá pojmů označujících velikost (malý, velký, největší)
- Dítě chápe základní číselné pojmy (1-10)
- Dítě rozumí a využívá elementárním matematické souvislosti, porovnává množství

Rizika:

- Převažující důraz na pamětní učení, málo názornosti.
- Nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti

Metody:

- Názorně demonstrační
- Slovní (monologické, dialogické)

Dětem je nabídnuta vzdělávací nabídka:

Motivační fáze:

- Čtení hádanky na téma pohádky O třech prasátkách
- Vyprávění pohádky O řepě

Hlavní fáze:

- Dokončení pohádky se zrkovou oporou
- Rozvíjení jemné motoriky (cvičení dolních kliček, procvičování čar ve sklonu)
- Počítání prvků ve skupině 1-10, zpřesňování číselné řady
- Porovnávání geometrických tvarů dle velikosti
- Poznávání množství u předmětů (více, stejně, méně)
- Provedení sluchové syntézy ve slovech z pohádky
- Zpřesňování prostorových pojmů - vpravo/vlevo
- Skládání tangramů
- Vyrábění domečku z papírových tvarů (obkreslování, stříhání, lepení, dokreslování)

Závěrečná fáze:

- Hodnocení lekce, zpětná vazba od dětí
- Kontrolování úkolů pedagogem

9. LEKCE – Perníková chaloupka

Cíl:

- Dítě a jeho psychika: : Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci - abeceda

Konkretizované výstupy:

- Dítě pojmenovává a třídí stejná písmena
- Dítě opisuje předepsaná tiskací písmena
- Dítě doplňuje do slov začínající písmeno
- Dítě hledá určená písmena v textu pohádky

Rizika:

- Nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti

Metody:

- Praktické
- Názorně demonstrační

Dětem je nabídnuta vzdělávací nabídka:

Motivační fáze:

- Čtení hádanky na téma pohádky Perníková chaloupka
- Vyprávění pohádky Perníková chaloupka

Hlavní fáze:

- Popisování vlastností postav z pohádky
- Rozvíjení jemné motoriky (opakování dolních oblouků, procvičování více druhů čar)
- Pojmenování a třídění písmen dle shodnosti
- Opisování textu
- Doplnění začínajícího písmena ve slově
- Hledání písmen v textu
- Procvičování předložek místních (na, pod, před,za)
- Sluchové rozlišování podobných slov
- Vyšívání do kartonu – zdobení perníčku (navlékání, vyšívání, stříhání)

Závěrečná fáze:

- Hodnocení lekce

- Kontrolování úkolů pedagogem

10. LEKCE – O kohoutkovi a slepičce

Cíl:

- Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu)

Konkretizované výstupy:

- Dítě má zájem o nové věci, rádo poznává
- Dítě přichází s vlastními nápady
- Dítě odpovídá na otázku: Co by se stalo kdyby?
- Dítě prohlíží knihy a hledá hlavní postavy pohádky

Rizika:

- Omezený prostor pro vyjádření a uplatnění mimoracionálního poznávání
- Málo příležitostí a prostoru k samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací

Metody:

- Slovní (monologické, dialogické)
- Názorně demonstrační

Dětem je nabídnuta vzdělávací nabídka:

Motivační fáze:

- Čtení hádanky na téma pohádky O kohoutkovi a slepičce
- Vyprávění úryvku pohádky Perníková chaloupka

Hlavní fáze:

- Dokončení pohádky dle fantazie
- Rozvíjení jemné motoriky (opis písmen, dokreslování hlavních postav pohádky)
- Pozorování jaderka a vysvětlení si tohoto pojmu
- Odpovídání na otázku: Co by se stalo kdyby?
- Určování pravdivých/ nepravdivých vět.
- Procvičování předložek místních – hned před/hned za/mezi
- Prohlížení a vyhledávání slepice a kohouta v knihách
- Hledání shodných obrázků

- Dopočítávání prvků 1-10
- Skládání slepičky a kohoutka z papíru (vystřihování, lepení, dokreslování)

Závěrečná fáze:

- Hodnocení lekce, zpětná vazba od dětí
- Kontrolování úkolů pedagogem

7 Zhodnocení ukázkové lekce

Na základě získaných podkladů během realizace lekce, lze přistoupit k jejímu zhodnocení.

Z materiálu s S kašpárkem do školy jsme si vybrali lekci číslo jedna, kterou jsme provedli v praxi a následně jsme se ji pokusili zhodnotit. Hodnotili jsme pouze jednu lekci, z důvodu obsáhlosti materiálu.

Hodnocení 1. Lekce

Informace potřebné k evaluaci jsme získali na základě pozorování v průběhu lekce ESS. První lekci s úvodní pohádkou O Koblížkovi, jsme využili pro práci v edukativně stimulačních skupinách dne 17. 3. 2015 v MŠ Rodkovského 2B, v Blansku. U této lekce bylo přítomno šest dětí v doprovodu svých rodičů. Tyto rodiče a děti jsem oslovila a zeptala jsem se jich, zdali mají zájem zúčastnit se jedné lekce ESS pod mým vedením s využitím vlastního materiálu. Rodiče jsme seznámili s tím, že lekce bude následně zhodnocena a výsledky pozorování budou využité v praktické části bakalářské práce.

Cílem této lekce byl rozvoj pohybových schopností v oblasti jemné motoriky. U dětí byly sledovány konkretizované výstupy:

- Dítě má osvojený špetkový úchop
- Dítě ovládá koordinaci ruky a oka
- Dítě dbá na správné držení těla při psaní
- Dítě zachází s výtvarným materiálem

Lekci jsme zahájili úvodní hádankou. Děti rychle uhodly, o jakou pohádku jde. Poté jsme si celou pohádku převyprávěli a dětem jsem dávala otázky dle materiálu.

- O kom byla pohádka? (Děti, bez váhání odpověděli, že pohádka byla O Koblížkovi.)
- Z čeho se koblížek připravuje, co škrabala a metla babička po sýpkách? (Tato otázka byla pro děti náročnější, správnou odpověď na otázku věděly tři děti.)
- Vyjmenuj a spočítej, komu koblížek utekl. (Tuto otázku jsme se pokusili zodpovědět všichni dohromady. Dospěli jsme k závěru, že Koblížek utekl pěti postavám z pohádky.)

Vytleskávání a počítání slabik děti zvládali bez obtíží. Poté jsme se dostali k úkolům zaměřeným na rozvoj jemné motoriky. Před samotným nácvikem správného držení psacího

náčini, jsme si krátce rozcvičili prsty a zápěstí, abychom uvolnili horní končetiny. Po uvolnění ruky jsem rodičům i dětem sdělila správné zásady při psaní a poukázala jsem na vliv správného sezení při psaní. Dále jsme se věnovali nácviku správného držení psacího náčiní, děti si samy, uchopily tužku, rodiče je neovlivňovali a sledovali jsme, zda je držení správné. Rodiče jsme upozornili na správné držení tužky, vysvětlili jsme jim, že tužku drží zejména palec a ukazováček a prostředníček má spíše funkci opěrnou. Děti špetku trénovaly při praktických úkonech, například jako sypání mouky, roztáčení káčí. Připravili jsme si arch papíru, který jsme zmačkali, snažili jsme se z papíru vytvarovat kouli. Kouli děti namalovaly barvami, a poté ji daly usušit. Následně jsme se věnovali úkolu obtahování kružnic, koblížků. Dětem se tento úkol dařil, některé děti kružnice obtahovali rychleji a s menší přesností, jiné děti byly u obtahování pomalejší, ale více se zaměřovaly na vedení stopy tužky. Dále jsme provedli úkol, kde děti hledali cesty ke Koblížkovi, řešily bludiště. Pak jsme se vrátili ke tvorbě Koblížka z papíru, na namalovanou uschlou kouli si děti vystříhly oči, nos a pusu a přilepily je. Další úkoly z materiálu jsme nezvládli, z důvodu časového omezení lekce. Domluvili jsme se s rodiči, že další úkoly vypracují s dětmi doma formou domácího úkolu.

Evaluace očekávaných konkretizovaných výstupů

Tabulka číslo 1 Hodnocení výstupu: Dítě má osvojený špetkový úchop

	ANO	ČÁSTEČNĚ	NE
Dítě 1	x		
Dítě 2	x		
Dítě 3		x	
Dítě 4		x	
Dítě 5	x		
Dítě 6		x	

Komentář: U dítěte číslo 1, 2 a 5 jsme pozorovali správné držení, špetkový úchop byl automatický. U dítěte číslo 3, 4 a 6 jsme registrovali špetkové držení. Dítě číslo 3 jsme museli upozorňovat na dodržení špetkového úchopu. U dítěte číslo 4 byl pozorován špetkový úchop, ale držení psacího náčiní příliš nízké. Rodičům jsme doporučili využití trojhranného

programu (trojhranné pastelky, násady). U dítěte číslo 6 jsme si všimli, že má osvojený špetkový úchop, ale příliš tlačí na tužku. Rodičům jsme doporučili používání tvrdší tužky, která děti méně vede k přítlaku. Rodičům jsme ukázali a popsali, jak vypadá špetkový úchop a jak jej mají trénovat.

Tabulka číslo 2 Hodnocení výstupu: Dítě ovládá koordinaci ruky a oka

	ANO	ČÁSTEČNĚ	NE
Dítě 1	x		
Dítě 2	x		
Dítě 3	x		
Dítě 4		x	
Dítě 5	x		
Dítě 6		x	

Komentář: Dítě číslo 1, 2, 3, 5 ovládalo koordinaci ruky a oka bez problému. Úkol – rozluštění bludiště zvládly. Dítě číslo 4 bludiště nezvládlo úkol vyřešit, rychle ztratilo zájem o rozluštění bludiště. Dítě číslo 6 se snažilo úkol splnit, ale mělo značné potíže v orientaci.

Tabulka číslo 3 Hodnocení výstupu: Dítě dbá na správné držení těla při psaní

	ANO	ČÁSTEČNĚ	NE
Dítě 1	x		
Dítě 2	x		
Dítě 3		x	
Dítě 4		x	
Dítě 5		x	
Dítě 6		x	

Komentář: Dítě číslo 1 a 2 správně dodržovalo zásady správného držení těla při psaní. Dítěte číslo 3 jsme museli upozorňovat příliš nízkou vzdálenost hlavy od psací podložky. Dítě číslo

4 bylo příliš vzdáleno od desky stolu a záda tak byla spíše v předklonu. Dítě číslo 5 při sezení dávalo nohy na židli, klečelo na kolenou. Dítě číslo 6 sedělo na židli jen z části a celé předloktí včetně lokte bylo na desce stolu.

Tabulka číslo 3 Hodnocení výstupu: Dítě umí zacházet s výtvarným materiálem

	ANO	ČÁSTEČNĚ	NE
Dítě 1	x		
Dítě 2	x		
Dítě 3	x		
Dítě 4		x	
Dítě 5	x		
Dítě 6		x	

Komentář: Dítě číslo 1, 2, 3, a 5 zacházelo s výtvarným materiálem. Tyto děti zvládly vytvarovat arch papíru mačkáním do tvaru koule. Poté použily vodové barvy a kouli nabarvily. Dokázaly si, z barevného papíru vystříhnou libovolný tvar očí, nosu a úst a přilepit je na kouli. U dítěte číslo 4 se nedařilo vytvarování tvaru koule z archu papíru, s tímto úkonem dopomohla dítěti matka. Dítě číslo 6 vytvarovalo tvar koule, ale při práci s nůžkami zacházelo nesprávně. Špatně drželo nůžky a nedařilo se mu jednotlivé tvary vystříhnout. Práci dokončilo s dopomocí matky.

Prostřednictvím lekce probíhal, u všech dětí probíhal rozvoj pohybových schopností oblasti jemné motoriky. Vzdělávací nabídka dětem poskytla rozvoj jemné motoriky a korespondovala s konkretizovanými výstupy. Rizika se nenaplnila, pro děti bylo připraveno optimální prostředí s potřebnými pomůckami ke všem činnostem. Při práci jsme dbali na respektování individuálních potřeb dětí, snažili jsme se děti motivovat a podporovat je v rozvoji.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zpracování teoretických i praktických poznatků a ukázek pro práci učitele mateřské školy v edukativně stimulačních skupinách.

Prostřednictvím tvorby této bakalářské práce jsme získali více informací o přípravě předškolních dětí ke vstupu do základní školy. Rozšířili jsme si zejména vědomosti v oblasti rozvoji jemné motoriky a grafomotoriky. Díky prostudování odborné literatury jsme získali nové vědomosti, které nám poskytly obraz celkového pohledu na přípravu předškolních dětí. Nové vědomosti nás obohatili a zkvalitnili naši práci.

V praktické části jsme se věnovali vytvoření vzdělávacího materiálu pro předškolní děti, který bychom mohli použít v praxi. Podařilo se nám vypracovat přehled materiálu obsahující deset lekcí, a vytvořili jsme pracovní listy k jedné lekci. Tu jsme následně realizovali a zhodnotili.

Při přímém pozorování lekce jsme sledovali práci rodičů a dětí a vyhodnocovali jsme osvojení konkretizovaných výstupů. Pro obsáhlost a časovou náročnost materiálu jsme nevytvořili pracovní listy ke všem lekcím, neprovedli jsme realizaci všech lekcí. Věříme, že materiál bude přínosný i pro ostatní pedagogy předškolních zařízení.

Práci by bylo možné rozšířit vypracováním další pracovních listů ke všem lekcím. A vytvořit tak celý soubor pracovních listů rozvíjejících činnosti dětí předškolního věku. Materiál by pak mohl sloužit jako podklad pro práci v edukativně stimulačních skupinách a k přípravě dětí ke vstupu do základní školy.

Seznam použité literatury a pramenů

BACUS, Anne. *Vaše dítě ve věku od 3 do 6 let*. 1. vydání. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-862-7

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina. ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Diagnostika dítěte předškolního věku*. 1. Vydání. Brno: Computer press, a.s. 2007. ISBN978-80-251-1829-0

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina. ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Školní zralost*. 1. Vydání. Brno: Computer press, a.s. 2007. ISBN978-80-251-2569-4

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina. ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Edukativně stimulační skupiny pro děti předškolního věku*. 1. Vydání. Brno: Pedagogicko-psychologická poradna Brno, 2013.

BEZDĚKOVÁ, Jana. *Učíme naše dítě mluvit*. 1. vydání. Adamov: A.M.G., s.r.o. 2008. ISBN 978-80-87156-02-5

BRUCEOVÁ, Tina. *Předškolní výchova*. 1. Vydání. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-068-5

DOYON, Louise. *Hry pro všestranný rozvoj dítěte*. 1. Vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-754-X

FASNEROVÁ, Martina. *Vybrané kapitoly z elementárního četní a psaní*. 1. Vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-3143-7

FASNEROVÁ, Martina. *Současné předlohy písma jako součást reformy ve školství*. 1. Vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-3992-1

(Grafomotorika [online]. Nesprávné úchopy, 2012 [cit. 13. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.grafomotorika.eu/nespravne-uchopy/>)

JELÍNEK, Jan. ZICHÁČEK, Vladimír. *Biologie pro gymnázia*. 8. Vydání. Olomouc: Olomouc s. r. o., 2005. ISBN 80-7182-177-2

KLENKOVÁ, Jiřina. KOLBÁBKOVÁ, Helena. *Diagnostika předškoláka – správný vývoj řeči dítěte*. 1. Vydání. Brno: MC, 2003. ISBN 80-239-0082-X

- KOMENSKÝ, Jan Amos. *Informatorium školy mateřské*. 5. Vydání. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1451-1
- KUTÁLKOVÁ, Dana. *Jak připravit dítě do 1. Třídy*. 3. Vydání. Praha: Grada Publishnig, a.s., 2014. ISBN 978-80-247-4856-6
- MELGOSA, Julián. POSSE, Raul. *Umění výchovy dítěte*. 1. Vydání. Praha: Advent-Orion, 2003. ISBN 80-7172-613-3
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽĚ A TĚLOVÝCHOVY. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. 1. Vydání. Praha: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽĚ A TĚLOVÝCHOVY. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 1. Vydání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004
- MLČÁKOVÁ, Renata. *Grafomotorika a počáteční psaní*. 1. Vydání. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2630-4
- NAKONEČNÝ, Milan. *Základy psychologie*. 1. vydání. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0689-3
- LIŠKOVÁ, Hana. *Metodika matematických představ*. Litomyšl
- PRŮCHA, Jan. WALTEROVÁ, Eliška. MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 4. vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8
- SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. 1. Vydání. Praha: ISV, 1999. ISBN 80-85866-33-1
- ŠMELOVÁ, Eva. PETROVÁ, Alena. SOURALOVÁ, Eva a kol. *Připravenost dětí k zahájení povinné školní docházky v kontextu současného kurikula*. 1. Vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3345-5
- ŠMELOVÁ, Eva. *Mateřská škola, teorie a praxe*. 1. Vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0945-8
- ŠVEJCAR, Josef. *Péče o dítě*. 5. Vydání. Praha: Avicenum, 1988. ISBN 08-095-88
- VOLF, Vladimír. VOLFOVÁ, Hana. *Pediatric*. 2. vydání. Praha: Informatorium, 2000. ISBN 80-86073-62-9

ŽÁČKOVÁ, Hana. JUCOVIČOVÁ, Drahomíra. *Děti s odkladem školní docházky a jejich úspěšný start ve škole*. 1. Vydání. Praha: D & H, 1998. ISBN 978-80-903869-3-8

Seznam příloh

Ukázková 1. lekce O Koblížkovi

Ukázková 1. lekce O KOBLÍŽKOVĚ

Cíl:

- Dítě a jeho tělo: Rozvoj pohybových schopností v oblasti jemné motoriky

Konkretizované výstupy:

- Dítě má osvojený špetkový úchop
- Dítě ovládá koordinaci ruky a oka
- Dítě dbá na správné držení těla při psaní
- Dítě správně zachází s výtvarným materiálem

Metody:

- Slovní (monologické, dialogické)
- Názorně demonstrační

Dětem je nabídnuta vzdělávací nabídka:

Rozvoj: myšlení, pozornosti, soustředění.

❖ **Přečtěte si hádanku. Uhodnete, o jakou pohádku jde?**

Na okně leží koblížek, dívá se do zahrádky.

Copak je asi ve světě? A co za těmi vrátky?

Nebudu ležet na okně, vydám se na výzvědy,

uteču rychle do světa od babičky a dědy.

Čeká ho cesta lesíkem, je plná dobrodružství,

Liška s mlsným jazýčkem, chytračka přec jen přelstí.

Rozvoj: pozornosti, soustředění, porozumění, zachycení hlavní myšlenky, fantazie.

❖ **Přečtěte si text pohádky.**

Koblížek na vandru

Žil – byl stařeček se stařenkou. Jednou poprosil stařeček: „Usmaž mi, stařenko koblížek.“ „Usmažila bych, usmažila, ale z čeho? Mouku nemáme!“ „Ech, stařenko, pomet’ po sýpce, poškrab po truhlách, však se jí trochu nashledá!“

Stařenka tak udělala: nametla, naškrabala dvě hrsti mouky, zamísila těsto smetanou, udělala koblíž, usmažila ho na másle a položila na okno vystydnout. Omrzelo se koblížku ležet: skutálel se z okna na náspu, z náspu na trávu, z trávy na cestu – a kutálel se po cestě.

Kutálel se koblížek po cestě a naproti němu zajíc: „Koblížku, koblížku já tě sním!“ „Ne nejz mne, zajíčku: raději poslouchej, jakou ti zazpívám písničku.“ Zajíc uši pozdvihl a koblížek zazpíval:

„ Já koblížek, koblížek,
po sýpce metený,
po truhlách škrabaný,
smetanou mísený,
na másle smažený,
na okénku chlazený.

Dědečkovi jsem utekl,

babičce jsem utekl a tobě, zajíčku, taky uteču!“

I kutálel se koblížek dále, sotva ho zajíc ještě zahlédl. Kutálel se koblížek po pěšince v lese, a naproti němu šedý vlk. Koblížku, koblížku, já tě sním!“ „ Nejez mne šedý vlku, já ti zazpívám písničku.“ A koblížek zazpíval:

„ Já koblížek, koblížek,
po sýpce metený,
po truhlách škrabaný,
smetanou mísený,
na másle smažený,
na okénku chlazený.

Dědečkovi jsem utekl,

babičce jsem utekl,

zajíčkovi jsem utekl,
a tobě, vlku, taky uteču!“

I kutálel se dále, vlk už ho sotva zahlédl. Koblížek se kutálí lesem, a proti němu se valí medvěd, chrastí láme, křoví k zemi šlape: „Koblížku, koblížku já tě sním!“ „I kdepak bys mě, nemotoro, snědl!“ Raději si poslechni moji písničku!“ Medvěd nastavil uši a koblížek zazpíval:

„ Já koblížek, koblížek,
po sýpce metený,
po truhlách škrabaný,
smetanou mísený,
na másle smažený,
na okénku chlazený.

Dědečkovi jsem utekl,
babičce jsem utekl,
zajíčkovi jsem utekl,
vlkovi jsem utekl,

a tobě, medvěde, taky uteču!“

I kutálel se koblížek dále, medvěd ho sotva ještě zahlédl. Kutálel se koblížek, a jemu naproti liška. „Vítej, koblížku!“ jaký jsi hezounký a červeňoučký!“ Koblížek byl rád, že ho pochválili, i zazpíval svou písničku, a liška poslouchá a pořád blíže se přikrádá:

„ Já koblížek, koblížek,
po sýpce metený,
po truhlách škrabaný,
smetanou mísený,
na másle smažený,
na okénku chlazený.

Dědečkovi jsem utekl,
babičce jsem utekl,

zajíčkovi jsem utekl,
vlkovi jsem utekl,
medvědovi jsem utekl
a tobě, liško, taky uteču!“

„Tuze krásná písnička,“ pravila liška, „ale je to bída, holoubku, už jsem stará – nedoslýchám. Sedni si mi na hubu a zazpívej ještě jednou!“ Koblížek se zaradoval, že mu písničku pochválili, vyhoupl se lišce na tlamu a zazpíval: „Já koblížek, koblížek...“ A liška ham! - a snědla ho.

Rozvoj: dorozumívání, vyjadřování, výslovnosti, gramatické správnosti řeči, paměti.

❖ **Odpovězte na tyto otázky:**

O kom byla pohádka?

Z čeho se koblížek připravuje, co škrabala a metla babička po sýpkách?

Vyjmenuj a spočítej, komu koblížek utekl.

Rozvoj: sluchového vnímání, pozornosti, početních dovedností.

❖ **Vytleskejte a spočítejte kolik slabik mají tato slova.**

KO-BLÍ-ŽEK

BA-BI-ČKA

DĚ-DE-ČEK

LES

ZA-JÍ-ČEK

VLK

ME-DVĚD

LI-ŠKA

PÍ-SNI-ČKA

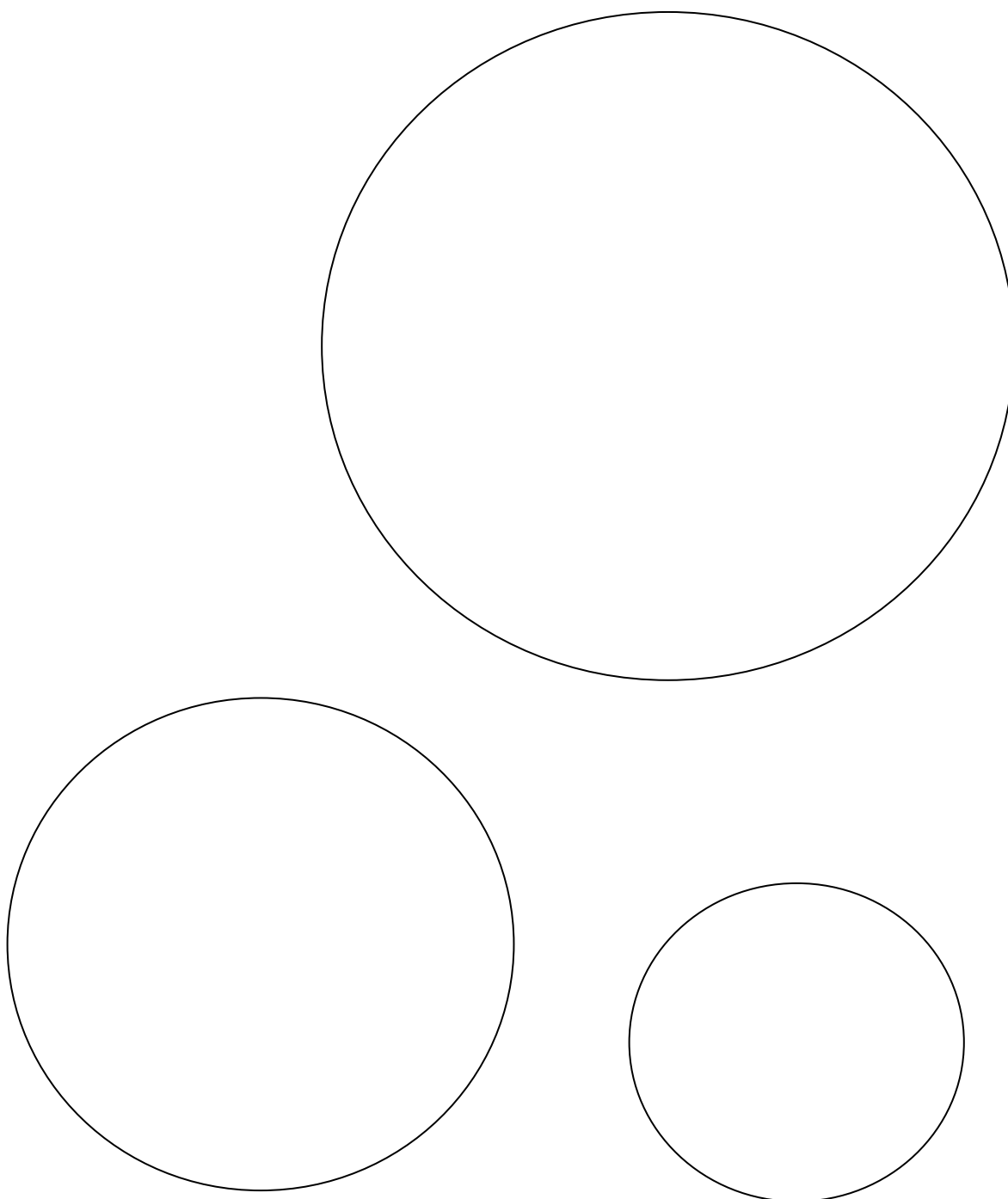
Rozvoj: jemné motoriky

❖ **Procvičujete špetkového držení psacího náčiní.**

Procvičování prstů a zápěstí (protažení těla, kroužení prstů, protřepávání prstů). Špetku trénujeme sypáním mouky, soli. Jakmile děti vytvoří špetkové držení, do dlaně jim vsuneme psací náčiní. Sledujeme špetkový úchop.

Rozvoj: jemné motoriky, koordinace ruky a oka

❖ **Správně uchopte tužku a obtahujte kružnice- koblížky.**

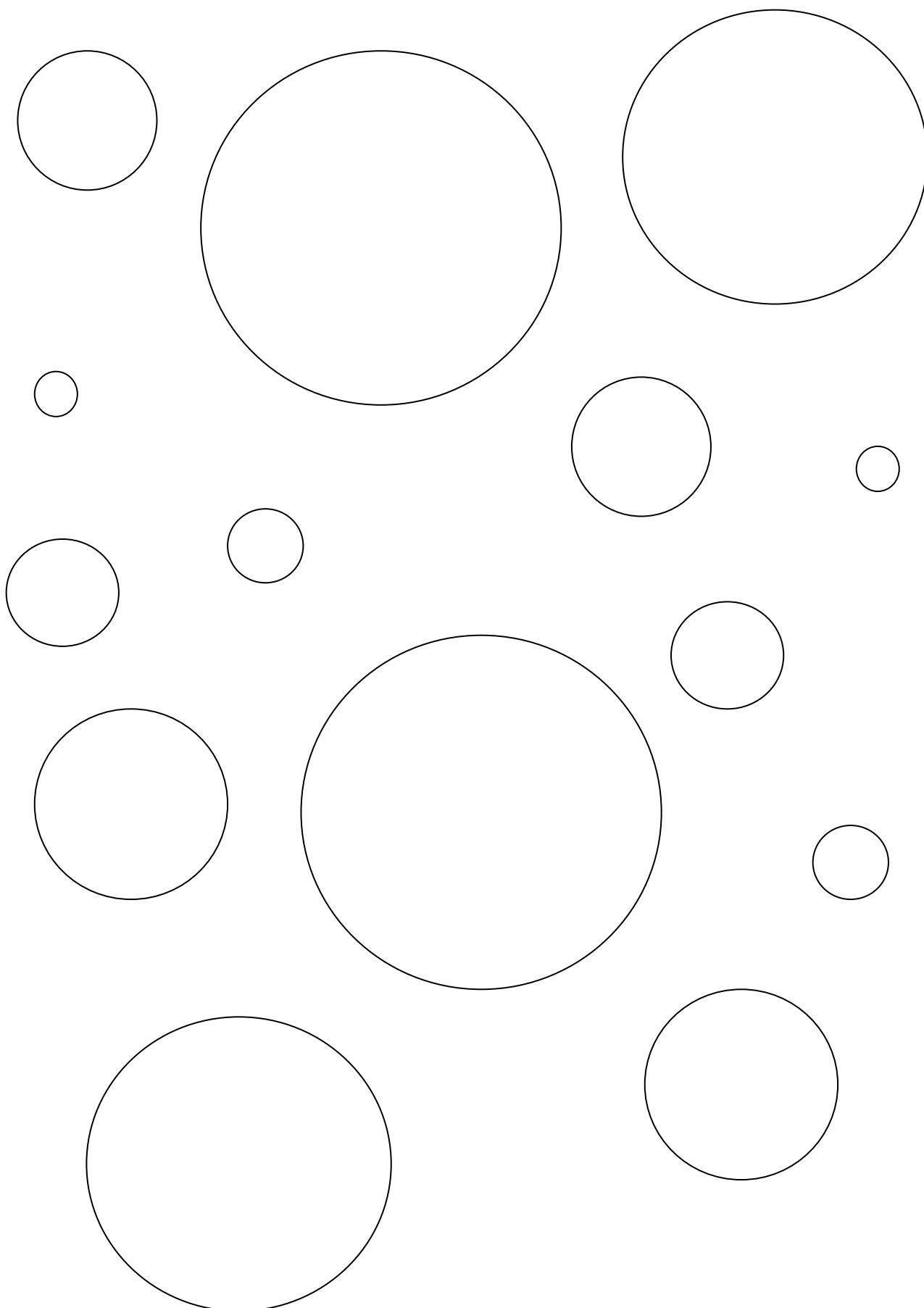
Rozvoj: jemné motorika, zrakového vnímání, soustředění.

❖ **Najděte a barevně obtáhněte cesty Koblížka.**

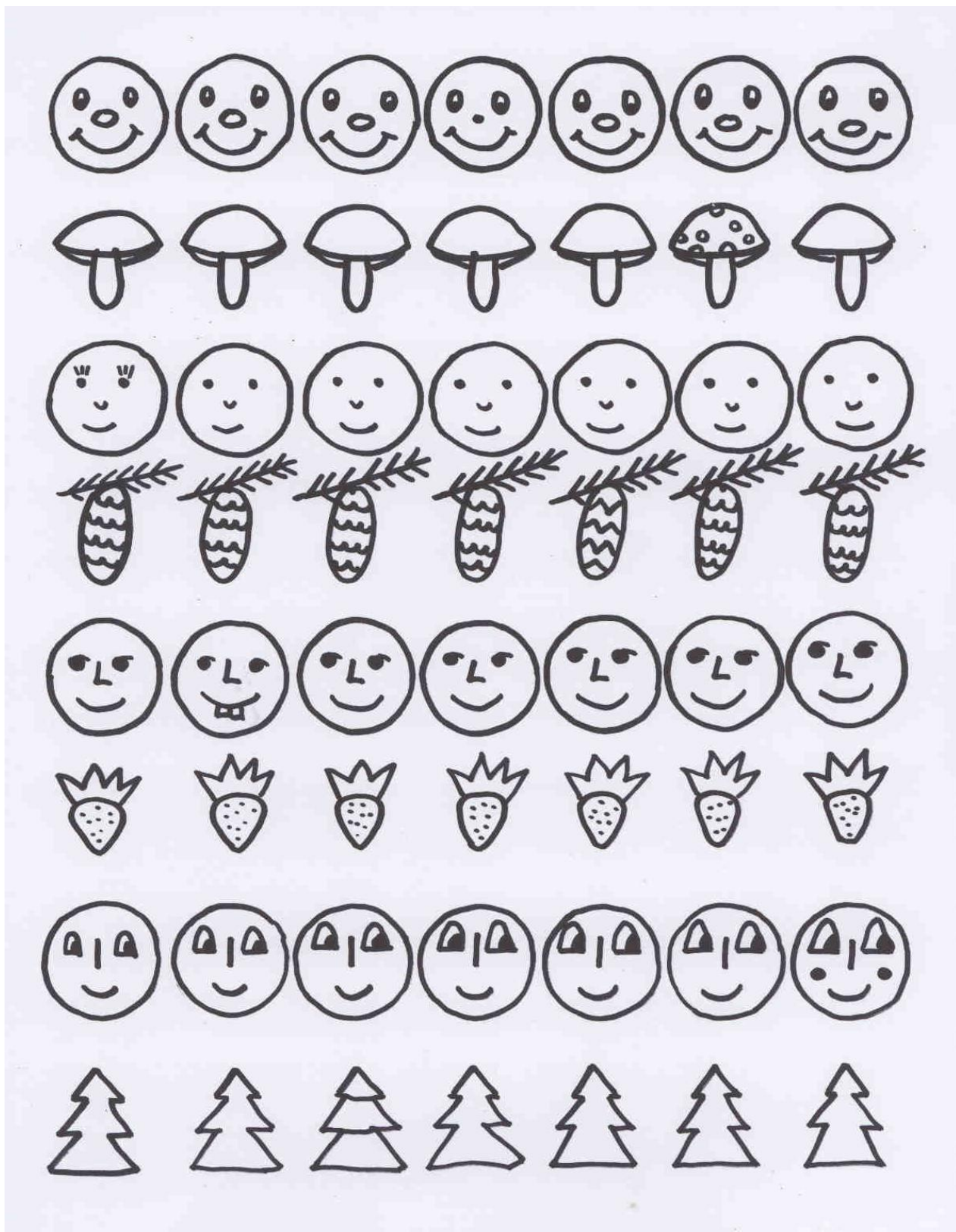
Rozvoj: zrakového vnímání, soustředění, jemné motoriky, koordinace ruky a oka.

❖ **Spojte koblížky (kruhy) stejné velikosti. Urči, který je největší a nejmenší.**

Rozvoj: zrakového vnímání, jemné motoriky, pozornosti, myšlení.

❖ Poznejte chybný obrázek v řadě a zakroužkujte jej.

Rozvoj:početních a prostorových představ, myšlení, soustředění.

- ❖ **Do obdélníku nahoru nakreslete červený puntík, dolů zelený puntík a doprostřed modrý puntík.**

- ❖ **Do obdélníku dolů nakreslete křížek, doprostřed srdíčko a nahoru sluníčko.**

- ❖ **Do obdélníku nahoru nakreslete červenou květinu, dolů nakreslete modrou květinu a doprostřed nakreslete žlutou květinu.**

Rozvoj: zrakového vnímání, pozornosti, soustředění.

❖ **Vyhledejte v obrázku:**

KOBLÍŽKA

SLUNÍČKO

2 PTÁKY

MYŠ

ČÍSLOVKU 1

4 ŠÍŠKY

3 MOTÝLI

2 JAHODY

MRAVENIŠTĚ

5 KVĚTIN

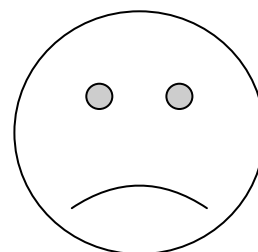
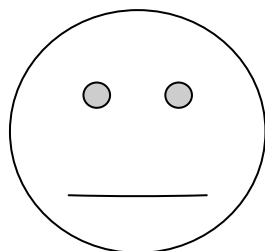
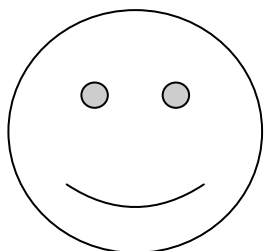
❖ **Náměty pro rozvoj jemné motoriky**

MAČKÁNÍ PAPÍRU – Vytvarujte z papíru formátu A4 tvar koule – Koblížka, dále můžeme kouli natřít barvou a nalepit ji oči, nos a pusou. Případně si Koblížka ještě nějak dozdobit.

KOBLÍŽEK ZE SAMOTVRDNOUCÍ HMOTY – Vyválejte hmotu, vykrojte tvar kruhu. Na vykrojený kruh můžeme z hmoty dodělat oči, nos a pusou nebo je nějak otisknout pomocí – špejle, fixu nebo cukrářských pomůcek.

Podle toho, jak se ti lekce líbila, vybarvi jednoho smajlíka.

Anotace

Jméno a příjmení:	Jitka Kozmanová
Katedra:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Alena Berčíková
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Edukativně stimulační skupiny dětí předškolního věku
Název v angličtině:	Eduationally stimulating groups and their meaning in preschool education
Anotace práce:	Bakalářská práce s názvem Edukativně stimulační skupiny dětí předškolního věku se zabývá náplní práce v ESS. Popisuje jednotlivé vzdělávací oblasti a rozvoj dětí předškolního věku. Projektem práce bylo vytvoření a zhodnocení ukázkové lekce, která by mohla být použita v ESS.
Klíčová slova:	Edukativně stimulační skupiny Předškolní vzdělávání Školní připravenost a zralost Vstup do ZŠ
Anotace v angličtině:	Bachelor thesis titled Educationally stimulating preschool group is engaged in the job description in ESS. It describes the different aspects of education and development of preschool children. The project work was the creation and evaluation of sample lessons that could be used in ESS.
Klíčová slova v angličtině:	Eduationally stimulating group Preschool education School readiness and maturity Accession to the primary school
Přílohy vázané v práci:	Ukázka lekce
Rozsah práce:	49
Jazyk práce:	Český jazyk

